

Voorjaarsnota 2027–2032

Koersvast voorwaarts met de watertransitie

Bijstellingen, accenten en financiële consequenties

Waterschap De Dommel
2 juni 2026

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1.	Beleidskader en randvoorwaarden	4
1.2.	Inhoudelijke kaders en uitgangspunten	4
1.3.	Financiële kaders en uitgangspunten	5
1.4.	Ontwikkelingen (extern en intern)	6
2.	Watersysteem voor de toekomst	9
2.1.	Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen	9
2.2.	Vastgestelde koers 2026	10
2.3.	Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen	12
3.	Waterketen van de toekomst	15
3.1	Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen	15
3.2	Vastgestelde koers 2026	15
3.3	Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen	16
4.	Bestuur en Bedrijfsvoering	19
4.1.	Vastgestelde koers 2026	19
4.2.	Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen	19
5.	Financiën	23
5.1.	Financiële kaders en uitgangspunten	23
5.2.	Impact van de bijstellingen op de financiële begroting	24
5.3.	Ontwikkeling resultaat	24
5.4.	Ontwikkeling Taakreserves	25
5.5.	Ontwikkeling Belastingen	25
5.6.	Investerings	26
5.7.	Financiële kengetallen	27
5.8.	Meerjarige balans	29
5.9.	Risicoparaagraaf	30
6.	Tariefontwikkeling en ontwikkeling taakreserves	32
7.	Bijlage Koers Transformatief	34
	Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten	34
	Beleidsprogramma 2 Schoon Water	34
	Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering	34
8.	Bijlage Majeure projecten	35

1. Inleiding

Keuze transformatie

De Voorjaarsnota 2027-2032 (hierna genoemd Voorjaarsnota) geeft een totaalbeeld van de koers in de periode 2027-2032. De ontwikkelingen van het afgelopen jaar bevestigen dat het werkveld van het waterschap structureel complexer, dynamischer en minder voorspelbaar wordt. Opgaven rond water, natuur, landbouw, stedelijke ontwikkeling en economie stapelen zich op, terwijl Europese verplichtingen en maatschappelijke verwachtingen toenemen. In deze context is verdere optimalisatie binnen bestaande systemen niet toereikend. Met de Voorjaarsnota 2026–2032 heeft het Algemeen Bestuur daarom een expliciete en bewuste keuze gemaakt voor het *scenario Transformatie*. Deze keuze blijft richtinggevend en vraagt om onverminderde koersvastheid.

Koersvast

Doorgaan op de ingezette weg betekent daarmee dat het waterschap niet alleen stimuleert, maar ook duidelijke randvoorwaarden stelt en grenzen expliciteert. Het vergroten van de slagkracht vraagt om scherpheid: helder zijn over de richting waarin wordt gewerkt, over wat binnen die koers nog mogelijk is en over wat niet langer past. Juist deze duidelijkheid is noodzakelijk om urgentie te creëren, verwachtingen te managen en voorspelbaarheid te bieden aan partners en maatschappelijke partijen. Koersvast handelen is daarmee geen optie maar een randvoorwaarde voor effectieve uitvoering, bestuurlijke geloofwaardigheid en het daadwerkelijk realiseren van de watertransitie.

Omslagpunt

In de Nota Handelingsperspectieven watertransitie (AB 15 februari 2023) is 2030 benoemd als omslagpunt. Het omslagpunt markeert een duidelijke periode die iedereen tijd geeft om bedrijfsvoering en planvorming aan te passen en instrumentarium te ontwikkelen. In de periode tot dat omslagpunt zetten we gerichte stimuleringsmaatregelen in om mensen, organisaties en bedrijven te ondersteunen om samen de transitie mogelijk te maken. Een aanpassing van het juridisch instrumentarium wordt voorbereid, zodat vanaf 2030 strakkere regelgeving van kracht wordt.

Accentverschuiving

In deze Voorjaarsnota wordt de koers niet heroverwogen, maar vinden noodzakelijke bijstellingen en verschuiving van accenten plaats naar aanleiding van interne en externe ontwikkelingen, reeds vastgesteld beleid en relevante wetgeving.

Uitgangspunt blijven de wettelijke taken en verplichtingen van het waterschap, het Waterbeheerprogramma 5 en het Bestuursprogramma 2023-2027 'Water voor nu en later, voortvarend aan de slag met de watertransitie'.

Relatie voorjaarsnota en waterbeheerprogramma

Deze voorjaarsnota en de begroting 2027 zijn de laatste van het huidige bestuur. Daarnaast wordt er momenteel gewerkt aan de totstandkoming van het WBP6 dat in het najaar in concept aan het bestuur wordt aangeboden. De Voorjaarsnota gaat uit van de continuering van het scenario Transformatief op weg naar het nieuwe bestuur en het WBP6 en biedt een gedegen uitgangspunt voor de toekomst.

Tarieven 2027

Bij de behandeling van de Beleidsbegroting 2027, die in het najaar 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd, worden de belastingtarieven voor 2027 vastgesteld.

1.1. Beleidskader en randvoorwaarden

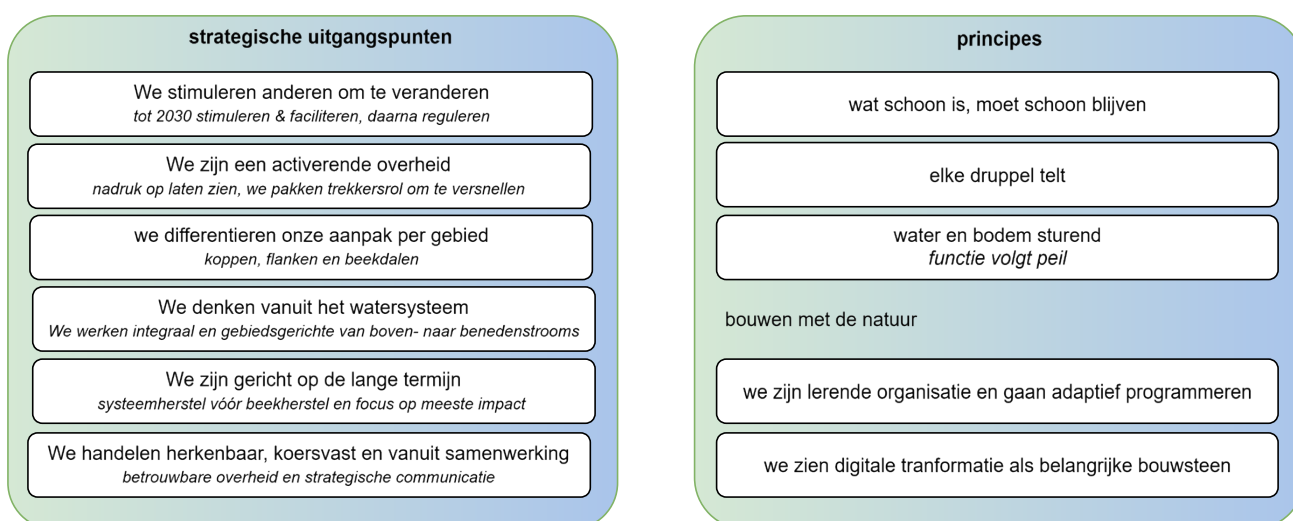
Het beleidskader en de bijbehorende randvoorwaarden vormen de inhoudelijke basis voor de Voorjaarsnota. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de vertrekpunten voor de Voorjaarsnota.

Tijdslijn beleidskader en besluiten 2021–2026

1.2. Inhoudelijke kaders en uitgangspunten

Het Transformatief kader uit 2026 is bij het opstellen van de Voorjaarsnota 2027-2032 als kader en uitgangspunt gehanteerd.

1.3. Financiële kaders en uitgangspunten

De financiële kaders uit het Bestuursprogramma 2023-2027, 'Water voor nu en later', zijn leidend en vorig jaar herbevestigd. Ze zijn dan ook het uitgangspunt voor deze Voorjaarsnota.

Voor de langere termijn, neemt de wendbaarheid van de begroting af. De investeringen nemen toe, waardoor een steeds groter deel van de begroting bestaat uit kapitaallasten. Om de wendbaarheid naar de toekomst te vergroten, is een herijking van het activerings- en waarderingsbeleid noodzakelijk. Het gaat onder andere om de activering van interne uren en bouwrente. Zo kan worden voorkomen dat hoge kosten naar de volgende generatie doorgeschoven worden, omdat lasten mogelijk niet meer gespreid worden in de tijd.

Aanpassingen in beleid hebben consequenties op de meerjarige ontwikkeling van de belastingtarieven, omdat lasten mogelijk niet meer gespreid worden in de tijd. Door stap voor stap de noodzakelijke maatregelen door te voeren, blijven de tarieven betaalbaar, beheersbaar en voorspelbaar. Het is aan het nieuwe bestuur om vanaf 2027 keuzes te maken in welke beleidsaanpassingen en hun consequenties worden doorgevoerd en wanneer deze van kracht worden.

1.4. Ontwikkelingen (extern en intern)

Onderstaande interne en externe ontwikkelingen beïnvloeden de watertransitie.

Landelijk gebied

Het rijksbeleid voor natuur en landbouw is sterk in beweging. Het huidige kabinet heeft aangegeven opnieuw middelen te willen vrijmaken voor natuur en landbouw, al is dit nog onzeker. Het al dan niet beschikbaar komen van deze middelen heeft grote consequenties voor onze aanpak van de wateropgaven.

Tegelijkertijd kan het stopzetten van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) ruimte bieden voor regionale aanpakken, zoals de Brabantse Aanpak Landelijk Gebied.

De toenemende focus op economie en defensie leidt daarnaast tot extra druk op ruimte en natuur, onder meer door versnippering, verharding en ‘verdozing’. Dit heeft directe gevolgen voor waterkwaliteit en -kwantiteit. Overgangszones, zoals landelijk bepleit, kunnen positieve effecten hebben op zowel natuur als landbouw. Ze kunnen daarmee bijdragen aan het verminderen van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in het water.

De landbouw verkeert in een fase van onzekerheid, wat leidt tot vertraagde investeringen en innovatie. Dit kan tijdelijk leiden tot lagere emissies naar water, maar vormt ook een risico doordat structurele verduurzaming uitblijft. Tegelijkertijd neemt de concurrentie op grond toe door de vraag voor woningbouw, economie, energie en defensie. Dit drijft grondprijzen op en stimuleert intensievere bedrijfsvoering met mogelijk negatieve effecten op watergebruik en waterkwaliteit.

De Europese Natuurherstelverordening (NHV) verplicht lidstaten tot actief natuurherstel. Het Rijk moet uiterlijk 1 september 2026 een nationaal herstelplan indienen. Waterschappen zijn hierbij onmisbaar, omdat veel natuurtypen afhankelijk zijn van de juiste hydrologische condities. Opvallend is dat de NHV niet alleen herstel eist, maar ook verslechtering verbiedt, óók buiten Natura 2000-gebieden.

Al deze ontwikkelingen in het landelijke gebied onderstrepen de noodzaak van een structurele, systeemgerichte wateraanpak en herbevestigen de ingezette koers.

Stedelijke ontwikkelingen en netcongestie

In stedelijke regio's zoals Eindhoven neemt de druk op ruimte sterk toe door woningbouw, economie en mobiliteit (130.000 woningen en 650 ha bedrijventerrein). Netcongestie (capaciteit elektriciteitsnet) kan ertoe leiden dat ontwikkelingen plaatsvinden op locaties die vanuit water en bodem ongewenst zijn. Hierdoor ontstaat het risico op afwenteling en neemt de spanning toe rond het principe water en bodem sturend. Ontwikkelaars zetten veelal in op technische oplossingen, terwijl ruimte voor daadwerkelijk watersysteemherstel beperkt blijft. Om dit te voorkomen, versterken we de inzet van ons ruimtelijk instrumentarium, zodat water en bodem daadwerkelijk sturend zijn bij locatiekeuzes.

Vlaanderen en grensoverschrijdende samenwerking

Grensoverschrijdende wateropgaven met Vlaanderen worden urgenter. Effectieve samenwerking vraagt om langdurige investering in bestuurlijke relaties en wederzijds vertrouwen. Initiatieven zoals het Memorandum of Understanding en de versterking van het diplomatieke spoor helpen daarbij.

Tegelijkertijd zetten we nadrukkelijk in op het juridische spoor, onder andere naar aanleiding van de besluitvorming rond lozing Nystar, om duidelijkheid te krijgen over verantwoordelijkheden en normen voor vervuild grensoverschrijdend water.

Europese industriepolitiek

De Europese industriepolitiek, mede ingegeven door geopolitieke spanningen, legt de nadruk op strategische autonomie, klimaatneutrale technologieën en vermindering van afhankelijkheid van niet-Europese grondstoffen. Tegelijkertijd staat duurzaamheid onder druk. Er zijn signalen dat Europese regels zoals de KRW en CSRD mogelijk worden afgezwakt om industrie te behouden. Dit vormt een risico voor waterkwaliteit en -beheer en vraagt dat we stevig en koersvast het waterbelang inbrengen in vergunningverlening en gebiedsontwikkeling.

Financiële ontwikkelingen

Geopolitieke onzekerheid leidt tot schommelingen in prijs en renteontwikkelingen en beschikbaarheid van materieel en capaciteit. Het toegenomen investeringsniveau heeft impact op de wendbaarheid van de begroting. Tegelijkertijd nemen de kosten voor burgers en bedrijven toe, wat druk zet op de betaalbaarheid van waterschapslasten. Bestuurlijk is er daarnaast de wens – en wettelijke verplichting – om het huidige activeringsbeleid aan te scherpen en minder kosten door te schuiven naar de toekomst om zo te voorkomen dat er hogere lasten in de toekomst zijn. Het gestelde financiële kader rondom ontwikkeling schuldenquote, eigen vermogen (o.a. weerstandsvermogen, taakreserves) en wendbaarheid blijft leidend om duurzaam financieel gezond te blijven.

Arbeidsmarkt en digitale transformatie

Digitalisering en AI zullen werkprocessen veranderen, met name in repeterende en analytische taken. Tegelijkertijd stagneert de instroom in watergerelateerde opleidingen en neemt vergrijzing toe. Dit vraagt om andere organisatievormen, meer samenwerking, outsourcing en investeringen in digitale weerbaarheid, data- en assetbeheer. Nieuwe IT-ontwikkelingen (digitale soevereiniteit, AI, wettelijke eisen voor securityrollen) hebben directe én meerjarige gevolgen voor de begroting.

Taskforce

Op verzoek van het bestuur is onderzocht op welke wijze we transformatiever kunnen gaan werken, wat er anders zou kunnen en met welke activiteiten we kunnen stoppen. De opbrengst heeft als bouwsteen gefungeerd voor deze VJN2027 en zijn indien van toepassing bij de voorgestelde bijstellingen (o.a. onderhoud watersysteem, versterking gebiedsgerichte aanpak, digitalisering) toegelicht. De volledige opbrengst wordt per waterbrief aangeboden aan het AB.

Conclusie: bevestiging van de gekozen transformatieve koers

In samenhang bezien laten deze ontwikkelingen zien dat het werkveld van het waterschap complexer, dynamischer en minder voorspelbaar wordt. Wateropgaven staan onder druk, terwijl tegelijkertijd strengere Europese verplichtingen en maatschappelijke verwachtingen ontstaan. In deze context is vasthouden aan optimalisatie binnen bestaande systemen onvoldoende. Juist daarom is de keuze van het Algemeen Bestuur voor het scenario Transformatie in de Voorjaarsnota 2026–2032 logisch en toekomstbestendig. Deze koers biedt het noodzakelijke kader om water en bodem daadwerkelijk sturend te maken, in te zetten op waterbalansherstel en helderheid te geven aan partners over de richting die wordt ingeslagen. Koersvastheid is daarbij geen luxe, maar een voorwaarde om bestuurlijke geloofwaardigheid, uitvoerbaarheid en maatschappelijke voorspelbaarheid te behouden in een steeds complexere omgeving.

2. Watersysteem voor de toekomst

2.1. Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen

In WBP5 zijn de doelen voor 2050 vastgesteld voor Voldoende Water, Droge Voeten en Schoon Water. Deze doelen staan nog steeds overeind.

Voldoende Water

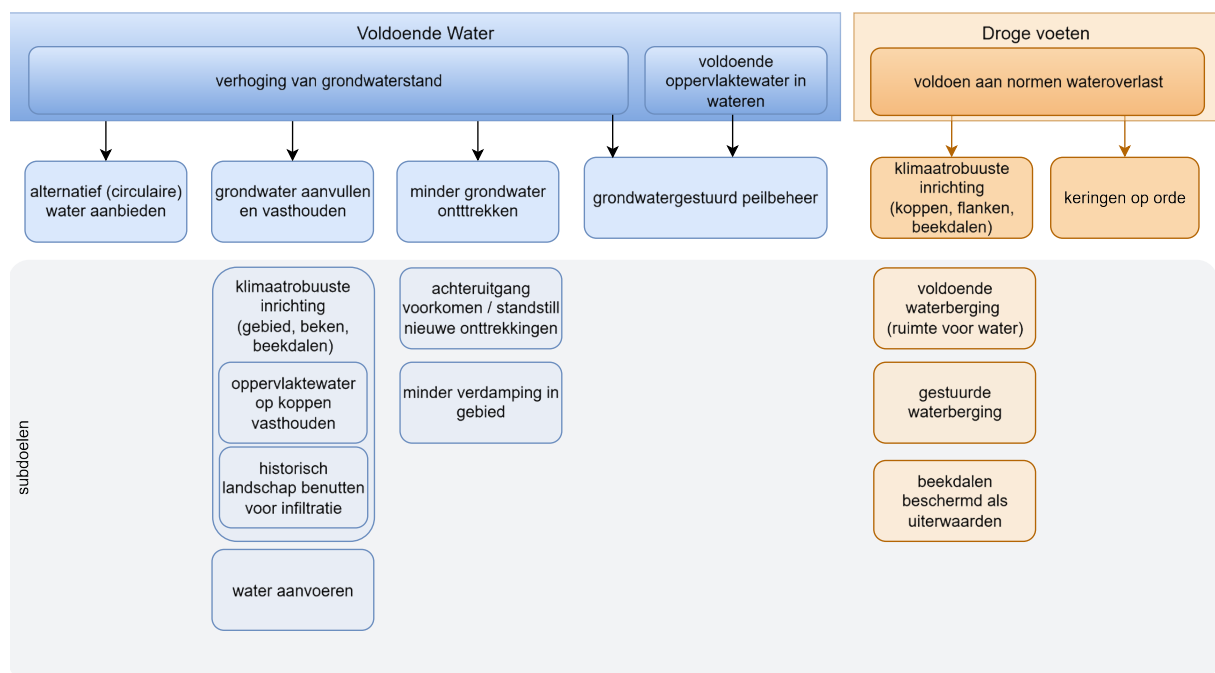
In 2050 is er genoeg water beschikbaar om het hoofd te kunnen bieden aan drogere periodes in het jaar. Dat betekent dat we

- een gezonde grondwatervoorraad hebben,
- een positieve trend van het grondwater in ons stroomgebied hebben bereikt, én
- de cruciale beken die zijn aangemerkt vanuit de KRW jaarrond watervoerend zijn door natuurlijk kwelwater.

Droge Voeten

In 2050 is de waterhuishouding in ons gebied toekomstbestendig, waarbij de functies op de juiste plaats liggen en waarbij de inrichting gericht is op het dempen van piekafvoeren en het zo lang mogelijk beschikbaar houden van water. Dat betekent dat water meer ruimte krijgt, we nattere condities accepteren daar waar het kan en dat we beschermen tegen overstromingen daar waar de schades te groot worden.

- In 2050 hebben we een klimaat robuust watersysteem;
- Vanaf 2027 wordt schade door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (water en bodem sturend) zo veel mogelijk voorkomen;
- Vanaf 2027 is het voor iedereen duidelijk welke bescherming wordt geboden.

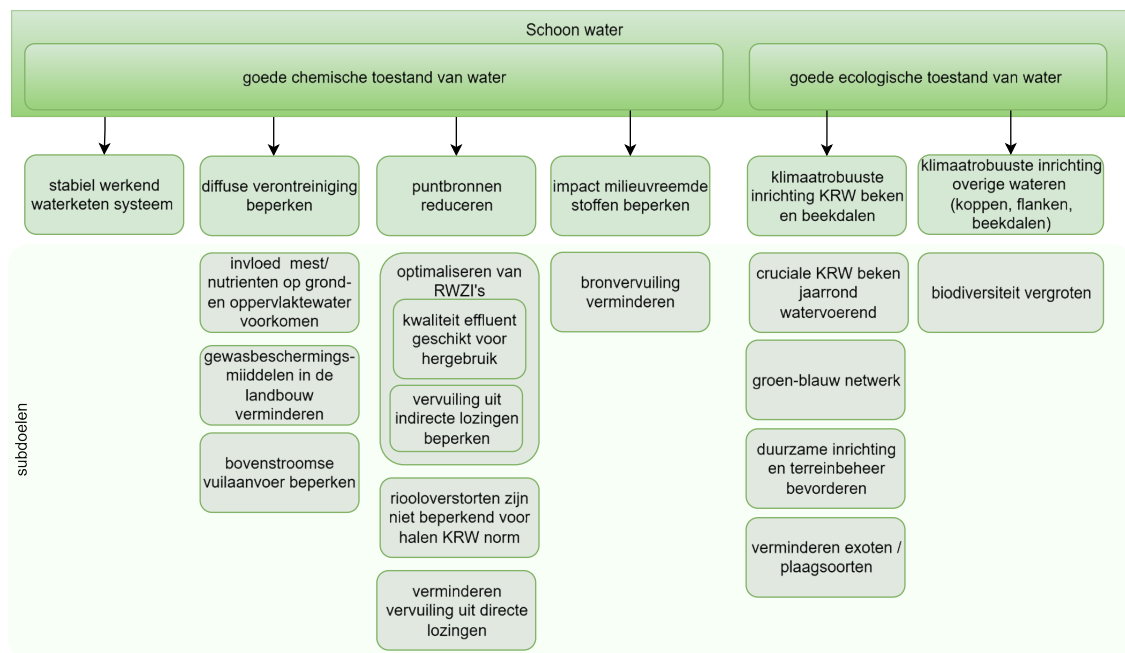

Schoon Water

De ambitie voor Schoon en gezond water in 2050 is een robuust, veerkrachtig en schoon watersysteem. Dat betekent:

- water als grondstof voor de bereiding van drinkwater, voor proceswater en voor landbouwkundig gebruik;
- water waarin de ecologie zich kan ontwikkelen;
- water om in, op en langs te recreëren of om anders van te genieten.

Deze doelstelling heeft niet alleen betrekking op oppervlaktewater, maar omvat het totale watersysteem, grond- en oppervlaktewater.

2.2. Vastgestelde koers 2026

Transformatie koers – koersvastheid en verwachtingen

Met de Voorjaarsnota 2026–2032 heeft het Algemeen Bestuur bewust gekozen voor het scenario Transformatie, met water en bodem sturend als uitgangspunt. Deze keuze vraagt om koersvastheid over meerdere jaren. Tegelijkertijd is transformatief werken voor het waterschap complex en vraagt dit blijvend aandacht, reflectie en bijsturing. De afgelopen periode laat zien dat deze manier van werken nog in ontwikkeling is en tijd vraagt om doorwerking in beleid, uitvoering en samenwerking. Koersvastheid is daarbij essentieel, juist omdat de omgeving – inwoners, agrariërs en partners – behoefte heeft aan duidelijkheid over de richting die het waterschap inslaat, wat binnen die koers nog mogelijk is en wat niet meer. Heldere en consistente kaders zijn nodig om voorspelbaarheid te bieden en partners in staat te stellen hun keuzes en investeringen daarop af te stemmen. De uitwerking van de transformatie is langs meerdere lijnen gestart. De voortgang en financiële verantwoording worden gevolgd via de reguliere Burap, die gelijktijdig met de voorjaarsnota aan het bestuur wordt voorgelegd.

Watersysteemherstel

In lijn met de ingezette koers is watersysteemherstel benoemd als kern van de transformatie. Dit krijgt onder meer vorm via de omvorming van het beheer op de hoge zandgronden (ruggen) en een gerichte aanpak voor het watersysteem in de flanken. Daarnaast vragen de verdere uitwerking van de grondstrategie, het herwaarderen van landbouwgronden en het beregeningsbeleid om duidelijke en samenhangende keuzes, mede gezien juridische en systeemrisico's. De inzet op de gebiedsgerichte aanpak is hierop aangepast.

- a) Omvorming beheer ruggen (koppen)
- b) Actieve aanpak flanken met pilots
- c) Versterken gebiedsgerichte aanpak
- d) Actieve grondstrategie
- e) Verkennen van een transitiefonds
- f) Vaststelling nieuw beregeningsbeleid

Samen met de omgeving

De transformatie vergt een andere manier van samenwerken met inwoners, agrariërs en maatschappelijke partners. Ingezet wordt op gebiedsgericht werken, participatie en het combineren van waterdoelen met bredere maatschappelijke opgaven. De mate waarin en het tempo waarmee dit vorm krijgt, verschillen per gebied en opgave.

- a) Uitlijnen Deltaprogramma's
- b) Risicobeheersing nadeelcompensatie
- c) Anders omgaan met maaisel

Watersysteemherstel in het bebouwd gebied en de stad.

Het Dommel stroomgebied is zeer gevoelig voor dalende grondwaterstanden en droogvallende beeksystemen. Het is noodzakelijk dat we meer water vasthouden en laten infiltreren voor aanvulling van de grondwatervoorraad. We dienen de onttrekkingen in balans te brengen met wat kan worden aangevuld. Dit vraagt om aanpassingen in zowel bebouwd als landelijk gebied. En vraagt om impactvolle maatregelen door uitvoering van de afspraken uit de Brabantse Droogteagenda die met alle partners in het Breed Bestuurlijk Overleg zijn gemaakt. Waterschap De Dommel zet in het bebouwd gebied en de stad sterk in op een klimaat adaptieve omgeving, waarin water en bodem sturend zijn en water zoveel mogelijk lokaal wordt vastgehouden, geïnfiltreerd en hergebruikt. We zijn actief in de bebouwde omgeving en stad om de watertransitie te realiseren en het waterbewustzijn te vergroten. De opgaves in bebouwde omgeving koppelen we aan de opgaves in de landelijke omgeving. Waterkwaliteit en -kwantiteit, watersysteem en waterketen worden vanuit een integrale benadering vormgegeven.

We continueren onze aanpak in samenwerking en investeren met gemeenten, ontwikkelaars, bedrijven en bewoners en verstevigen onze rol door:

- Actieve rol in ruimtelijke ontwikkeling
We positioneren het waterbelang in woningbouw en gebiedsontwikkeling en zitten actief aan regionale tafels zoals de NOVEX.
- Concrete maatregelen in de stad
We werken samen met gemeenten aan klimaatadaptatie, zoals afkoppelen, infiltreren en minder afvoer naar de RWZI.
- Aanpak van waterkwaliteit
We zetten in op het verminderen van lozingen en overstorten en verbeteren daarmee direct de waterkwaliteit. We brengen samen met de gemeenten de impact van de nieuwe Europese richtlijn stedelijk afvalwater in kaart.
- Doorontwikkeling van de waterketen
We werken aan hergebruik van water en meer decentrale oplossingen die beter passen bij stedelijke systemen.

2.3. Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen

Om recht te doen aan de gestelde doelen legt het DB, rekening houdend met de ontwikkelingen, de volgende bijstellingskeuzes voor aan het AB. Hierin zijn niet meegenomen de vanuit wet- en regelgeving noodzakelijke bijstellingen in de begroting. Deze noodzakelijke aanpassingen zijn al verwerkt.

Onderhoud Watersysteem

De onderhoudsopgave van het watersysteem wordt complexer, onder meer als gevolg van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud. Tevens lopen dit jaar de onderhoudscontracten voor de watergangen af. Een goed moment om de onderhoudsstrategie te herijken met als inzet: het vergroten van de regie met versterking van eigen capaciteit én strategische samenwerking met marktpartijen.

Transformatief: Voor de toekomst zetten we in op een transformatieve strategie waarin we de intensiviteit van onderhoud kunnen verminderen, door de realisatie van robuuste inrichting en het verkennen van onderhoudsarme/vrije beken. We continueren onze aanpak van ongewenste exoten in ons gebied, rekening houdend met de gedragscode. De financiële impact bedraagt € 3.000.000 per jaar, nadeel.

Hoogwaterbescherming Brabant-Oost (HOWABO) en prioritaire keringen

Zoals afgesproken met onze partners zetten we de programmatische aanpak HOWABO voort en reserveren daarvoor de benodigde financiële middelen (voor eigen investeringen en voor financiële bijdragen aan derden). We continueren onze programmatische aanpak voor het herstel van overige keringen, waarbij de focus ligt op HOWABO en prioritaire projecten. In WBP-6 wordt de opgave voor het programma definitief bepaald, waarbij ook gekeken wordt naar de mogelijkheden voor afwaardering van keringen, mits de wateroverlast normen dit toelaten (*transformatief*). De financiële impact bedraagt € 100.000.000 meerjarig als eerste stap voor de uitvoering van het vastgestelde programma Howabo en een reservering voor het herstel van prioritaire regionale/overige keringen met een hoog risico (€ 15.000.000 vanaf 2027 opgenomen als investeringen).

Versterken gebiedsgerichte aanpak

Er is een sterke behoefte om de samenwerking met de omgeving te versterken. In de VJN 2026-2031 en de BB2026 is extra aandacht gevraagd op samenwerking binnen onder andere GGA gebieden en pilotgebieden op de flanken en ruggen in te richten waar we samen met onze omgeving werken aan systeemherstel. Naar aanleiding van de evaluatie wateroverlast kwam daarnaast een extra wens vanuit het AB om een intensievere samenwerking met de omgeving waarbij we zowel zenden als ontvangen. Deze processen leveren veel op, maar vragen tegelijkertijd ook veel capaciteit en middelen die niet op andere opgaven kan worden ingezet. Aangezien onze inzet uitsluitend effect heeft bij gerichte en bewuste inzet, zijn keuzes nodig.

Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als wordt voldaan aan de voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allen belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA) gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar energie ontbreekt of waar de impact op onze waterdoelen minimaal is. We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (*transformatief*) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan. We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er niet meer voldaan wordt aan de randvoorwaarden. Ten aanzien van overige initiatieven in ons gebied zullen we zeer kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn. Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-) processen en projecten.

Met de Brabantse waterschappen werken we aan generiek beleid (de Waterschapsverordening). De gebiedsgerichte aanpak vraagt echter om specifiek maatwerk per gebied. Dit pleit meer voor samenwerking met gemeenten in ons gebied dan samenwerking met de andere waterschappen. We bewaken deze balans, waarbij we samen met onze partners continue beschouwen of er wordt voldaan aan onze voorwaarden. Met andere woorden samen waar kan, alleen waar moet.

Stimuleren en helpen; op weg naar omslagpunt 2030

Om de omgeving te helpen met de watertransitie, heeft het waterschap een pakket aan stimuleringsregelingen in het leven geroepen die financiële ondersteuning bieden richting het naderende kantelpunt. Geconstateerd wordt dat onze omgeving nog niet altijd bewust is van de *urgentie* van de watertransitie. Het in het handelingsperspectief genoemde omslagpunt van 2030 is nog ver weg en abstract. We handhaven het omslagpunt 2030 en gaan de komende jaren gebruiken om deze te expliciteren en hierover te communiceren, zodat de animo voor onze stimuleringsregelingen groter wordt en de effectiviteit toeneemt. Door nu budgetten te spreiden en als zodanig op te nemen in de begroting zal deze beter aansluiten bij de behoeften uit de praktijk. De spreiding van de opbouw van de benodigde budgetten voor de stimuleringsmaatregelen resulteren in de volgende wijzigingen: verlaging kosten € 4,5 mln 2027, € 2 mln 2028, € 1,75 mln 2029, € 1,75 mln.

Naast de stimuleringsregeling werken we ook met bijvoorbeeld een Team landbouw aan het ondersteunen van onze omgeving in de watertransitie.

Beregeningsbeleid

Het beregeningsbeleid wordt vanaf 2027 in stappen aangepast. Het koersdocument beregeningsbeleid markeert een belangrijke bestuurlijke keuze om via een gefaseerde aanpak toe te werken naar vermindering van de grondwateronttrekkingen. Uitgangspunt daarbij is dat met begrenzing en reductie van beregening, in combinatie met betere monitoring en het principe 'voor wat hoort wat', binnen het bestaande systeem stappen richting herstel mogelijk zijn. Deze afwegingen maken duidelijk dat het beregeningsbeleid de komende jaren vraagt om blijvende reflectie en bestuurlijke alertheid.

Het daadwerkelijk inzetten en uitgeven van middelen is nadrukkelijk voorwaardelijk aan de uitkomsten van de nog uit te voeren Passende Beoordeling, die kan aangeven of aanvullende aanscherping of bijstelling van de koers noodzakelijk is om herstel van het grondwatersysteem daadwerkelijk te borgen. Het AB wordt hierover geïnformeerd via een waterbrief.

EVZ programma (onderdeel KRW impuls)

Naar aanleiding van de ambitie in de BB2020 om een impuls te geven aan de KRW-doelstelling 'inrichten van waterlopen' is het EVZ programma ingericht. Op deze wijze werken we efficiënt en doelmatig aan de realisatie en het nakomen van onze afspraken met bestuur, omgeving en partners. Met de KRW deadline van 2027 in zicht zetten we in op het realiseren van dat wat haalbaar is in 2027 en een flexibele invulling voor de periode daarna: we continueren het EVZ-programma en richten dat zo flexibel mogelijk in, waardoor ruimte ontstaat om effectief en slagvaardig in te spelen op de ambities uit het WBP-6.

3. Waterketen van de toekomst

Het beleidsveld Waterketen omvat de bouw, het beheer en onderhoud van de zuiveringstechnische werken, de beheersing van lozingen en het beleid, de innovatie en de strategie met betrekking tot zuiveringsbeheer. Binnen het gekozen transformatieve scenario ontwikkelen we de waterketen met andere benutting en zuivering van regen-, grijs- huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater. Van belang is te benadrukken dat de opgaven binnen de waterketen niet los kunnen worden gezien van het watersysteembeheer. De komende jaren zetten wij daarom nadrukkelijk in op een integrale benadering, waarbij systeem en keten in samenhang worden beschouwd. De waterketen wordt daarbij een netto bijdrager voor het watersysteem en watergebruikers voor zowel voldoende als schoon en gezond water.

3.1 Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen

De waterketen ontwikkelt zich tot de waterketen van de toekomst. Dit doet zij langs zeven strategische doellijnen:

- **Schoon water:** verwijdering van PFAS, microplastics, medicijnresten en andere prioritaire stoffen via een extra zuiveringstrap en gerichte bronaanpak van directe en indirecte lozingen.
- **Voldoende water:** hergebruik van effluent voor natuurherstel, grondwateraanvulling en als proces- of gebruikswater voor bedrijven. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst.
- **Instandhouding:** De fysieke infrastructuur van de waterketen wordt beheerd en in stand gehouden. Professioneel assetmanagement borgt dat assets op het juiste moment worden vervangen of gerenoveerd. Dit doen we tegen aanvaardbare risico's en maatschappelijk verantwoorde kosten. Vervanging wordt benut als kans de waterketen te transformeren naar de waterketen van de toekomst.
- **Wet- en regelgeving/Veiligheid:** De waterketen voldoet aan geldende wet- en regelgeving en anticipeert op aankomende wijzigingen, waaronder de KRW, de Omgevingswet en normeringen voor veiligheid.
- **Circulariteit:** Circulair bouwen is een duurzame bouwvorm waarbij zoveel mogelijk herbruikbare materialen worden gebruikt en zo min mogelijk nieuwe grondstoffen.
- **Energieneutraal:** Energieneutraliteit betekent dat waterschappen zo min mogelijk energie verbruiken én zoveel mogelijk duurzame energie zelf opwekken. Denk aan biogas, wind- en zonne-energie en aquathermie. Het doel was 100% energieneutraliteit in 2025.
- **Klimaatneutraal:** Klimaatneutraal betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen netto nul is. Niet alleen CO₂, maar ook methaan en lachgas. Niet alleen de eigen activiteiten, maar ook wat er in de keten gebeurt.

3.2 Vastgestelde koers 2026

Versterken professioneel assetmanagement

Waterschap De Dommel beheert binnen de waterketen verschillende assets: (pers)leidingen, gemalen en rwzi's met een vervangingswaarde van honderden miljoenen euro's. In 2026 zijn we binnen de Dommel gaan werken volgens Assetmanagement. Dit heeft zich ontwikkeld tot een strategische sturingsmethodiek. Door één integraal beeld te creëren hebben we meer inzicht in de onderlinge effecten van projecten op het behalen van doelstellingen. En welke middelen en capaciteit er nodig is om de doelstellingen te behalen.

Hieruit is gebleken dat de personele capaciteit moet worden versterkt om de meerjarenprogrammering te kunnen realiseren, zonder concessies te doen op risico's. De daarvoor benodigde personele uitbreiding is meegenomen in de personele begroting, waarbij

de exacte invulling van deze ruimte op basis van gerichte analyses wordt geconcretiseerd. Naar de beleidsbegroting toe wordt de inzet nader geconcretiseerd in samenhang met de prestaties, risico's en kosten met name voor de ondergrondse infrastructuur. Positief effect van deze aanpak is dat een aantal voorziene onderhouds- en vervangingsprojecten kunnen worden geprogrammeerd op het juiste moment.

Transformatie aanpak: Systeemverandering Waterketen via drie sporen

De waterketen staat onder toenemende druk door klimaatverandering, strengere waterkwaliteitseisen (Kaderrichtlijn Water, Richtlijn Stedelijk Afvalwater) en de noodzaak tot verduurzaming. De Dommel heeft binnen het transformatieve scenario gekozen voor een systeemverandering: een fundamenteel andere manier van omgaan met water in bebouwd gebied. Dat gebeurt langs drie parallelle sporen:

- **Doorvertaling Visie Schoon Water met nieuwe leidende principes** De Visie Schoon Water stelt waterkwaliteit centraal als maatschappelijke opgave, niet alleen als technische norm.
- **Transitie-aanpak Zandleij** De Zandleij is een concreet gebiedspilot waar de nieuwe principes in de praktijk worden gebracht. Het gebied combineert stedelijke wateropgaven met ecologische herstelambities en biedt daarmee een leeromgeving voor de bredere systeemverandering. Ervaringen hier worden gebruikt om beleid en aanpak op te schalen naar andere deelgebieden.
- **Effluenthergebruik-pilot** Gezuiverd afvalwater (effluent) heeft potentie als alternatieve zoetwaterbron, zeker met de te verwachten zoetwaterschaarste en de druk op grondwatervoorraden. De pilot verkent technische, juridische en bestuurlijke randvoorwaarden.

Transformatieve aanpak lozingen - Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsdoelen uit de KRW (2027) worden in een groot deel van het beheergebied van De Dommel niet gehaald. Een belangrijke oorzaak ligt buiten de eigen rwzi's: industriële lozingen, grensoverschrijdende verontreiniging vanuit Vlaanderen en overstorten uit het rioolstelsel bij hevige neerslag. De aanpak lozingen volgt twee sporen:

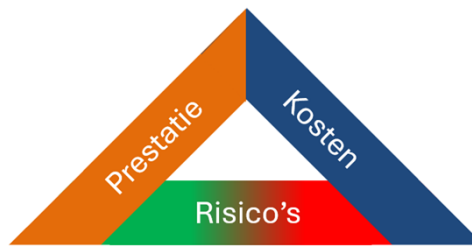
- **Bronaanpak industrie/Vlaanderen:** via handhaving, vergunningverlening en internationale afstemming wordt ingezet op reductie aan de bron. Zowel bij grote industriële lozers als bij diffuse Vlaamse emissies stroomopwaarts.
- **Indirecte lozingen:** bedrijven die lozen op het gemeentelijk rioolstelsel vallen formeel onder gemeentelijke bevoegdheid, maar de effecten landen bij De Dommel. Dit vraagt om nauwe samenwerking in de waterketen en heldere afspraken over verantwoordelijkheidsverdeling.

3.3 Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen

Assetmanagement Waterketen – Capaciteit op orde om doelstellingen te behalen.

Binnen de integrale assetmanagement-programmering is gekozen om de personele capaciteit de komende jaren op orde te brengen om de meerjarenprogrammering te realiseren conform de Asset Management Plannen ((pers)leidingen, gemalen en rwzi's). Met deze keuze wordt expliciet vastgehouden aan de gestelde doelstellingen (prestaties) uit het Strategisch Asset Management Plan.

En er wordt gewerkt binnen het risicoprofiel van de vastgestelde bedrijfswaardematrix. Er worden dus geen concessies gedaan op ambitie en risico's.

Figuur 1 - "Effectief assetmanagement vraagt om een continue afweging tussen prestaties, kosten en risico's."

Ontwikkelendoelstellingen in het kader van de Waterketen van de Toekomst zoals: het hergebruik van effluent (Voldoende Water), een mogelijke doorontwikkeling van de energiefabriek (Energienutraal) en het schoonhouden van water (Schoon Water), zijn thema's die in de toekomst op de integrale programmeringstafel worden afgewogen en daarmee bijdragen aan de realisatie van de bredere waterschap doelstellingen.

Overstorten

Bij hevige neerslag treden overstorten van het gemengde rioolstelsel in werking om wateroverlast in stedelijk gebied te voorkomen. Het waterschap werkt al een lange termijn structureel samen met gemeenten om deze piekbelasting te reduceren. Het huidige beleid en aanpak zetten we door. De impact van overstorten is niet belemmerend voor het bereiken van de KRW doelstellingen en de 4-M aanpak (meten, modelleren, maatregelen en monitoren) van overstorten wordt gecontinueerd.

We zetten de realisatie van de geprogrammeerde maatregelen door en monitoren het effect van de piekmissies. Dankzij de 4 M-aanpak behoort het waterschap met de gemeenten reeds tot de koplopers in de aanpak van overstorten. Daar waar uit 4 M-aanpak blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn zal dit samen met gemeenten worden opgepakt en geborgd. Eind 2025 is de KRW ambassadeur gestart die samen met de gemeenten en het waterschap een extra impuls geeft aan de relatie van overstorten en het behalen van de KRW. Naast de KRW wateren worden de gemengde overstorten die op overige wateren lozen en ongunstige scores opnieuw beoordeeld. Tevens staan de gemeenten en het waterschap aan de vooravond om de EU-richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) in te voeren om emissies van de overstorten op het oppervlaktewater te verminderen. Waterschap De Dommel neemt geen taken over van gemeenten. Continuering van deze aanpak heeft geen consequenties voor de begroting.

Visie schoon en gezond water en de Europese richtlijn stedelijk afvalwater

De uitwerking van de visie schoon en gezond water wordt in 2027 op beperkte schaal opgepakt, met name via het uitvoeren van pilots. Dit sluit aan bij de gewenste transformatie naar anders werken, al vraagt dit in de beginfase nog extra capaciteit. Parallel aan de pilots wordt gewerkt aan verdere beleidsuitwerking. Dit doen we in lijn met de Europese richtlijn stedelijk afvalwater, welke momenteel door het Ministerie van IenW wordt vertaald. Daarbij wordt expliciet gemaakt welke pilots de grootste impact kunnen realiseren. Voorbeelden zijn: De aanleg van een extra zuiveringstrap voor de verwijdering van PFAS, microplastics, medicijnresten en/of andere prioritaire stoffen. Bronaanpak via directe en indirecte lozingen, uitgewerkt conform het plan van aanpak. Alle acties worden in lijn met de beschreven sporen van de systeemverandering waterketen uitgevoerd binnen bestaande middelen.

Nul-lijn Afvalwatertransport

Binnen de Strategiestudie voor het cluster Eindhoven is het concept van een nul-lijn voor afvalwater geïntroduceerd als richtinggevend principe voor toekomstige systeemontwikkeling. De woningbouwopgave en economische groei leiden tot extra afvalwaterstromen richting het riool- en zuiveringssysteem.

Tegelijkertijd ontstaan door afkoppeling, waterbesparing en innovatieve concepten nieuwe mogelijkheden om deze groei op een andere manier op te vangen. We krijgen te maken met een vervangingsopgaven in transportstelsel. Dit vraagt om slimme combinaties tussen de renovatie van de bestaande infrastructuur en de bouw van decentrale zuiveringsconcepten. In de uitwerking van de Waterketen van de Toekomst zal de nul-lijn verder uitgewerkt worden en beoordeeld of dit stand houdt. Dit concept wordt ter kennisname aangeboden.

Decentraal zuiveren en pilots

Decentrale zuiveringsconcepten worden een steeds belangrijker onderdeel van de Waterketen van de Toekomst. In een regio met structurele waterschaarste biedt hergebruik van effluent aanzienlijke kansen. Decentraal zuiveren maakt het mogelijk water op kleinere schaal en met grotere locatievrijheid circulair in te zetten.

Hoewel het drinkwaterbedrijf terughoudend blijft ten aanzien van hergebruik van effluent voor drinkwaterbereiding, worden hergebruik voor natuurherstel en grondwateraanvulling, en hergebruik als gebruikswater of proceswater voor bedrijven, als kansrijk beschouwd.

Tegelijkertijd is het waterschap voor de verdere ontwikkeling van decentrale zuiveringsconcepten nadrukkelijk afhankelijk van samenwerking met gemeenten, de provincie en andere gebiedspartners. Alleen door gezamenlijk op te trekken kunnen kansrijke projecten worden ontwikkeld die zowel technisch haalbaar als bestuurlijk en maatschappelijk gedragen zijn. De waterbank is hier een belangrijke partner in door de vraag en het aanbod van waterstromen aan elkaar te verbinden.

In de komende WBP-periode wordt daarom ingezet op het verder verkennen en realiseren van projecten die bijdragen aan de Waterketen van de Toekomst én die kunnen rekenen op breed draagvlak binnen de regio. Daarbij wordt voortgebouwd op de lopende pilots zoals: de Samenwerking met Waterbank, Koningswei in Tilburg en Circulaire Festivals. Op deze manier kan de waterketen ook bijdrage aan voldoende water in het gebied. De pilots op het gebied van hergebruik effluent en decentrale zuivering worden onverminderd voortgezet.

4. Bestuur en Bedrijfsvoering

4.1. Vastgestelde koers 2026

De doelstelling is om een zichtbare, slagvaardige en wendbare organisatie te zijn met een duidelijke regisserende rol in de watertransitie.

Slagvaardig: Koersvast sturen op realisatie van door het bestuur geformuleerde doelen. Iedereen weet welk resultaat verwacht wordt en handelt daadkrachtig, afspraken worden nagekomen, met ruimte voor innovatie en ontwikkeling.

Wendbaar: Oplossingsgerichte aanpak, nadruk ligt op "Hoe kan het wel?". De organisatie signaleert kansen en grijpt deze aan om doelen te bereiken. Afwegingen tussen impact, tijd en middelen in frequente afstemming tussen organisatie en bestuur.

Zichtbaar: We zijn verantwoordelijk voor onze inzet en delen resultaten met trots. We zijn een lerende organisatie, staan open voor het bespreken en leren van fouten. We blijven een toegankelijke en betrouwbare partner, wat terug te zien is in onze dienstverlening. We handelen consequent in lijn met onze doelen en principes.

Samenwerking: We zijn een samenwerkingsorganisatie en werken adaptief samen, binnen en buiten, aan onze strategische opgaven.

4.2. Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen

Weerbaarheid van de organisatie

Weerbaarheid van de organisatie gaat over het vermogen van de organisatie om onder verschillende veranderende omstandigheden de kerntaken uit te blijven voeren. Bij een hogere weerbaarheid is het waterschap minder kwetsbaar voor verstoringen. Dit betekent onder andere dat het waterschap kan anticiperen op (water-) calamiteiten en rampen, adequaat is ingericht tegen cyberdreigingen, stroomuitval en mogelijk vijandige of ontwrichtende activiteiten en weerbaar is tegen criminele inmenging. Dit vraagt om een integraal (fysiek en digitaal) en meerjarig programma waarin zowel onze voorzieningen als onze organisatie en medewerkers op orde zijn en worden getraind.

Digitale weerbaarheid

Weerbaarheid is ook landelijk en Europees een belangrijk thema. Voor Nederland is dit thema opgenomen in de Nederlandse Digitaliserings Strategie (NDS), waarin weerbaarheid, digitale autonomie en soevereiniteit belangrijke thema's zijn.

Voor de NDS is recentelijk een raming voor de kosten per waterschap afgegeven van 3 miljoen per jaar. Omdat dit een raming is met onzekerheid zijn deze kosten nu als pm opgenomen. In het derde kwartaal van 2026 wordt het bestuur meegenomen in varianten voor de uitvoering, want dan zijn ook de resultaten van de eerste interne risico-inventarisatie bekend.

Er wordt al jaren volop gewerkt aan de weerbaarheid tegen calamiteiten en cyberdreigingen, maar wetgeving (zoals ook de splitsing van de rollen chief information security officer en functionaris gegevensbescherming) en risico's nemen toe. Door deze verbreding is tijdelijke coördinatie belangrijk geworden. De financiële impact voor de VJN bedraagt € 600.000 per jaar, nadeel.

Financiële weerbaarheid

Om ook richting de toekomst financieel weerbaar te zijn, is het noodzakelijk om ook bestuurlijk te kijken welke beleidskeuzes en –kaders daarvoor nodig zijn. Daarnaast zijn er vanuit wijzigingen in wet- en regelgeving wijzigingen die een aanpassing behoeven van het bestaande activerings- en waarderingsbeleid (o.a. de wijziging richtlijn baggeren¹) en effect hebben op de financiële wendbaarheid van onze begroting. De financiële impact van de wijziging richtlijn baggeren voor de VJN2027 bedraagt 4,9 mln in 2028, nadeel.

In 2027 wordt het financiële kader voor de nieuwe bestuursperiode 2027-2031 heroverwogen. Bij deze heroverweging zou het algemeen bestuur de keuze kunnen maken om het activerings- en waarderingsbeleid (waaronder de activering van interne uren en bouwrente) bij te stellen. Daarop wordt in deze voorjaarsnota niet vooruitgelopen.

Personele weerbaarheid

Om aan alle opgaven en ambities te kunnen blijven werken is het belangrijk dat het personeelsbestand zowel kwalitatief als kwantitatief op niveau blijft. In de VJN wordt daarom het personeelsbudget van 2026 als basis genomen voor de ontwikkelingen de komende jaren. Hierbij is blijvend aandacht voor flexibiliteit in het personeelsbudget nodig om voldoende transformatief te kunnen zijn. De verwachting is ook dat de arbeidsmarkt de komende jaren krap blijft. Het is dan ook belangrijk om aantrekkelijk te blijven als werkgever. In de voorjaarsnota is om die reden voorzien in flexibiliteit waarbij de ruimte de komende periode nader geconcretiseerd wordt. Flexibiliteit richting de toekomst noodzakelijk vanwege het feit dat de komende bestuursperiode de verwachte uitstroom naar verwachting groot zal zijn en rekening houdend met de complexe arbeidsmarkt. De financiële impact voor de VJN2027 bedraagt € 2,2 mln in 2027 en de jaren daarna € 2,5 mln per jaar, nadeel; de extra benodigde capaciteit voor het onderhoud watersysteem, Howabo, beregeningsbeleid en assetmanagement is hierbij inbegrepen.

Ten opzichte van het personeelsbudget 2026 is extra capaciteit voorzien voor:

- Voor het onderhoud van de watergangen. Dit is enerzijds het gevolg van strengere eisen in de nieuwe gedragscode, anderzijds is het uitbesteden van het onderhoud fors duurder geworden. Daarom kiezen we bewust voor het uitbreiden van onze eigen capaciteit, zodat we minder afhankelijk van de markt worden en de kwaliteit beter kunnen borgen.
- Investering in de uitvoering van het bestuurlijk vastgestelde Programma Howabo en de bijbehorende prioritaire keringen.
- De uitvoering van de Asset Managementplannen (investeringsportfolio Waterketen) zodat we binnen het vastgestelde risicoprofiel kunnen blijven (zowel (pers)leidingen, gemalen als rwzi's). De inzet is bedoeld om te borgen dat verschillende kritische rollen intern structureel ingezet kunnen worden en de daarmee de voortgang van de realisatieprojecten de komende jaren niet verder onder druk komt te staan. Bovendien verkleint dit de risico's op extra calamiteiten als gevolg van vertragingen in de uitvoering.
- Het invulling geven aan het transformatieve scenario uit de vorige voorjaarsnota (vorig jaar is bewust gekozen om deze uitbreiding door te schuiven naar deze Voorjaarsnota).

¹ Op grond van deze wijziging is het niet meer mogelijk om baggeractiviteiten te activeren

Organisatorische weerbaarheid

Om de doelen van WBP5 te realiseren is een organisatieverandering in gang gezet. Deze verandering wordt in de loop van dit jaar afgerond. De nieuwe clustering in de organisatie biedt kansen om onze strategische personeelsplanning (SPP) transformatiever uit te voeren. Per cluster gaan we in 2027 de effecten van watertransitie, digitale transformatie, nieuwe generaties en de krappe arbeidsmarkt in beeld brengen.

In 2027 gaan we ook verkennen of assetmanagement ook kan worden uitgebreid naar het watersysteem.

In 2026 is gestart met een centraal leer- en ontwikkelplan. Dit zorgt ervoor dat alle medewerkers zich (blijven) ontwikkelen in de juiste kennis, vaardigheden en houding, die nodig zijn voor het realiseren van de veranderopgaven en (water)doelstellingen van Waterschap De Dommel. In 2027 wordt het aanbod in het leer- en ontwikkelplan verder uitgebreid, waarbij de volgende 4 ontwikkelgebieden centraal staan: persoonlijk leiderschap, resultaatgerichtheid, samenwerken en digitale vaardigheid.

Duurzaamheid

Landelijk heeft het waterschap zich geconformeerd aan hoge ambities op het gebied van duurzaamheid. Vanaf 2027 worden publieke opdrachtgevers bovendien wettelijk verplicht om te sturen op milieuprestaties (MKI) bij grote GWW-projecten. Dit is in 2025 uitgewerkt in een beleidskader. We hanteren daarom 'Schoon en emissieloos bouwen' als uitgangspunt voor projecten die vanaf 2030 in uitvoering gaan; voor lopende projecten maken we per project een afweging of dit opportuun is. In de VJN zijn de meerkosten van de investeringen die hiermee gemoeid zijn verwerkt in de meerjarige investeringsramingen. De financiële impact is voor de exploitatie niet op korte termijn voorzien. Bij de investeringen komt de impact in 2032 terug in de afschrijvingslasten in de exploitatie. De totale financiële impact is een verhoging van de investeringsomvang € 11,5 mln. in 2032 (circa 10% van de totale uitvoeringskosten).

Landbouwtransitie

In het WBP5 is gestart met landbouwtransitie via beekdalen, flanken en hoge koppen met als doelstelling perspectief en bevorderen natuur inclusieve landbouw. In het WBP 6 wordt de voortgang van de landbouwtransitie voortgezet binnen de bestaande formatie en gelden.

Biodiversiteit

In het WBP5 wordt biodiversiteit genoemd als bouwsteen van een *robuust* watersysteem. In het bestuursprogramma 2023–2027 is daarom ook de ambitie opgenomen om de biodiversiteit te versterken. Dit heeft geleid tot het Actieplan Biodiversiteit 2026-2032 (hierna APB). In het APB zijn de aanvullende maatregelen opgenomen die het waterschap in de periode 2026-2032 uitvoert voor biodiversiteitsherstel. Begin dit jaar heeft het AB het principebesluit genomen om het scenario 'Robuust' als voorkeursscenario van het Actieplan Biodiversiteit 2026–2032 te hanteren. Hiermee is het doel om in 2032 solide Basiskwaliteit Natuur te realiseren.

Informatievoorziening

Informatie en data vormen essentieel kapitaal voor het werk van Waterschap De Dommel. Betrouwbaarheid, juistheid en toegankelijkheid van informatie en data zijn nodig voor dagelijkse sturing en besluitvorming. De juiste informatie op de juiste plaats, vergroot de slagvaardigheid en effectiviteit van de bestaande opgaven.

In het licht van de huidige geopolitieke spanningen, waarbij internationale verhoudingen steeds vaker onder druk staan en digitale infrastructuren een strategisch speerpunt vormen, is het van groot belang voor De Dommel om de regie over haar digitale systemen en data te behouden. De afhankelijkheid van grote buitenlandse leveranciers brengt extra risico's met zich mee, zeker wanneer er sprake is van politieke of economische onzekerheid.

Ook komt er steeds meer wetgeving op dit gebied. Zo komt er een nieuwe archiefwet die impact heeft op de informatiehuishouding.

Strategische communicatie

Ons contact met de omgeving en met onze partners wordt verder geprofessionaliseerd door het gebruik van data-gedreven werkmethodes. Hiermee voorkomen we dat we reactief blijven in een steeds complexer maatschappelijk speelveld. Want dat vergroot het risico op verrassingen, reputatieschade en besluiten zonder volledig inzicht in maatschappelijke en politieke effecten. Daarmee komt niet direct de taakuitvoering in gevaar, maar wel de bestuurlijke wendbaarheid en positionering op de middellange termijn. Dit draagt bij aan communicatie, bestuurszaken, public affairs, strategen en strategisch omgevingsmanagers.

Specifiek voor 2027 zijn aandachtspunten de verkiezingen en een toekomstvisie rond Moerenburg. De verkiezingen bieden een uitgelezen mogelijkheid om het waterschap in de etalage te zetten; daar is dan ook beperkt extra geld voor opgenomen in de VJN.

Voor Moerenburg geldt dat, na het stoppen van het plan Waterproef, opnieuw wordt bekeken op welke manier deze locatie kan worden benut. Uitgangspunt blijft om Moerenburg te ontwikkelen tot een multifunctionele locatie met educatieve, recreatieve en maatschappelijke waarde, waarbij het waterverhaal centraal staat.

Participatie van de omgeving in het werk van het waterschap is randvoorwaardelijk. In het najaar van 2026 bespreken we de instrumenten voor participatie tijdens de AB-dag. Hierbij komt ook een eventueel burgerberaad ter sprake. In deze voorjaarsnota is nog niet voorgesorteerd op besluitvorming hierover. Als dit financiële consequenties heeft dan worden deze bij de beleidsbegroting 2027 inzichtelijk gemaakt.

5. Financiën

5.1. Financiële kaders en uitgangspunten

Financiële kaders	Voorjaarsnota 2027-2032
Taakreserves (zuiveringsbeheer en watersysteembeheer)	> grens weerstandsvermogen
Taakreserve watersysteembeheer	> € 5,0 mln.
Taakreserve zuiveringsbeheer	> € 6,0 mln.
Kostentoedelingsverordening Waterschap De Dommel 2026	Ingangsdatum belastingjaar 2026 met een maximale geldigheidsduur van 5 jaar.
Gemiddelde stijging van de totale belastingopbrengsten 2023-2027	Maximaal 8% + inflatie (jaarlijkse gemiddelde stijging). Dit kader geldt voor de bestuursperiode tot en met 2027.
Sturen op schuldenquote	Maximaal 350% van de belastingopbrengsten. Taakstellend voor de huidige bestuursperiode.

Financiële uitgangspunten	Voorjaarsnota 2027-2032
Interne verrekenrente (bouwrente)	2027 en verder 2,5%
Inflatiepercentage	2027 en 2028 2,7%, 2029 en 2030 2,5% en 2031 en 2032 2%.
Personeelskosten	2027 en verder 3,0% CAO stijging naast 1,0% voor reguliere periodieken.
Tarief voor activeren uren	Volgens Handleiding Overheidstarieven 2026. Alle jaren 2027-2032 uitgaan van € 85 per uur *).

*) Het HOT-tarief zou volgens het beleid HOT-2026 + verwachte CAO-ontwikkeling, zijn. De insteek vanuit het Rijk, voor de lopende CAO-onderhandelingen is nullijn voor 2026 en 3% voor 2027. Voorzichtigheidshalve wordt HOT-2026 aangehouden om niet te veel te activeren.

De financiële kaders zijn consistent ten opzichte van het verleden toegepast.

5.2. Impact van de bijstellingen op de financiële begroting

De bijstellingen zijn doorgevoerd binnen bestaand beleid waarbij een nadere concretisering op basis van integrale programmering en prioritering richting de Beleidsbegroting 2027 wordt opgepakt. In onderstaande tabel is weergegeven hoe het resultaat voor bijstellingen zou zijn uitgekomen, welke materiële bijstellingen plaats hebben gevonden en waar het resultaat vervolgens op uitkomt.

	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032
Resultaat voor bijstellingen	2.338	18.936	11.835	-2.023	7.912	9.846
Overzicht van de bijstellingen						
<i>Kostenverhogingen</i>						
<i>Wettelijke verplichting</i>						
Digitale weerbaarheid	600	600	600	600	600	600
Personele weerbaarheid (incl. veiligheid)	2.170	2.540	2.540	2.540	2.540	2.540
Onderhoud Watersysteem (gedragscode)	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Baggeren	-	4.860	-	-	-	-
Resultaat na bijstellingen	5.770 -3.432	11.000 7.936	6.140 5.695	6.140 -8.163	6.140 1.772	6.140 3.706
<i>Kostenverlagingen</i>						
Stimuleringsregelingen	-4.500	-2.000	-1.750	-1.750	500	500
Resultaat na bijstellingen	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206

5.3. Ontwikkeling resultaat

Onderstaand is de meerjarenontwikkeling van het resultaat weergegeven. Hierin is rekening gehouden met:

- Maximale belastingstijging in 2027 van inflatie + 8%.
- Afbouw van de taakreserves tot ten minste het weerstandsvermogen
- Maximale schuldenquote 350%
- De toegelichte bijstellingen en temporiseringsen in de netto-lasten

Staat van Baten en Lasten VJN2027 <i>in € 1.000</i>	Begroting 2026	JEV 2026-1	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Totaal netto-lasten	186.192	183.554	197.829	206.203	218.438	242.534	242.091	247.653	254.518
<i>Waterschapbelastingen</i>									
Waterschapsbelastingen	182.545	182.545	202.077	219.914	229.709	240.056	247.357	254.879	260.262
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	-2.537	-2.952	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
	180.008	180.008	199.125	216.414	226.209	236.556	243.857	251.379	256.762
<i>Overige baten</i>	765	765	765	765	765	765	765	765	765
Onvoorzien	834	834	993	1.040	1.091	1.200	1.259	1.285	1.315
Resultaat voor bestemming	-6.253	-3.615	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206	1.694
Resultaatbestemming <i>betreft rentetoevoeging aan de taakreserves</i>	-510		-300	-333	-609	-816	-643	-680	-773
Resultaat na bestemming	-6.763		768	9.603	6.836	-7.229	629	2.526	921
<i>Resultaat naar taken:</i>									
Kwantiteit (watersysteembeheer)	-3.062		-28	7.499	4.816	-2.317	1.113	1.984	-219
Kwaliteit (Zuiveringsbeheer)	-3.701		796	2.104	2.020	-4.912	-484	542	1.140
VJN 2026	-6.255		214	7.859	7.689	1.297	-3.239	-3.162	
<i>Belastingstijging</i>			10,62%	8,68%	4,53%	4,57%	3,09%	3,08%	2,14%

Het meerjarige beeld over de ontwikkeling van het resultaat laat zien dat bij het gekozen financiële kader van stijging van de belastingopbrengsten inflatie + 8% en de doorgevoerde temporisering van met name de stimuleringsmaatregelen er ruimte ontstaat voor gerichte keuzes in de exploitatie, naast keuzes om bestaand beleid te herijken (bv het activerings- en waarderingsbeleid voor wat betreft de afbouw van de interne uren en bouwrente).

5.4. Ontwikkeling Taakreserves

Op basis van de meerjarenbegroting ziet de ontwikkeling van de taakreserves er als volgt uit. Hieruit blijkt dat meerjarig wordt voldaan aan de minimale eis van het weerstandsvermogen.

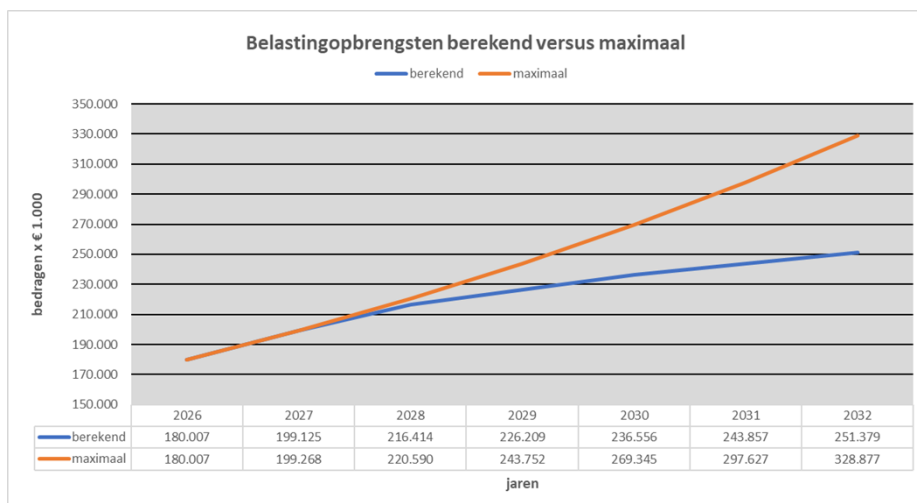
<i>in € 1 mln</i>	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Taakreserve watersysteembeheer	5,1	12,8	17,9	16,1	17,7	20,2	20,5
ondergrens in € mln	5,1	5,1	5,2	5,3	5,4	5,6	5,7
Taakreserve zuiveringsbeheer	7,6	9,9	12,2	7,6	7,3	8,1	9,4
ondergrens in € mln	6,1	6,4	6,5	6,8	6,9	7,1	7,3

5.5. Ontwikkeling Belastingen

<i>in € 1.000</i>	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Stijging belastingopbrengsten							
Maximaal inflatie + 8%	199.268	220.590	243.752	269.345	297.627	328.877	363.409
Belastingopbrengsten obv lasten en behoud weerstandsvermogen	199.125	216.414	226.209	236.556	243.857	251.379	256.762
Maximaal inflatie + 8%	10,70%	10,70%	10,50%	10,50%	10,50%	10,50%	10,50%
Belastingopbrengsten obv lasten en behoud weerstandsvermogen	10,62%	8,68%	4,53%	4,57%	3,09%	3,08%	2,14%

In bovenstaand overzicht is een vergelijking gemaakt van het maximale financiële kader qua stijging van de belastingopbrengsten en wat de stijging van de belastingopbrengsten zou moeten zijn om in ieder geval de lasten te dekken.

In onderstaande grafiek is aangegeven wat de ruimte is die het maximale financiële kader voor de stijging van de belastingopbrengsten inflatie + 8% meerjarig aan financiële ruimte voor extra impulsen geeft. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat de afgelopen jaren heeft aangetoond dat de lastenstijging (oa loongerelateerde kosten, cao) hoger is dan de cpi-inflatie dus dat een deel van de 8% benodigd is om de autonome groei van de lasten te dekken.

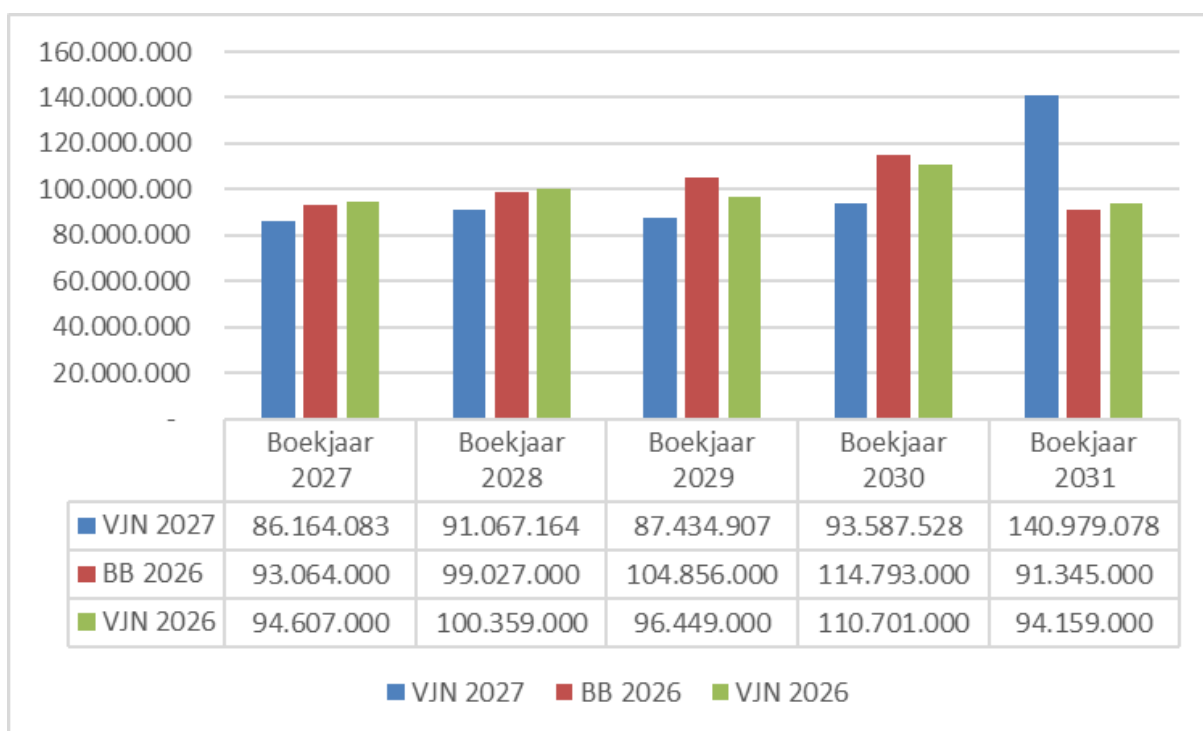

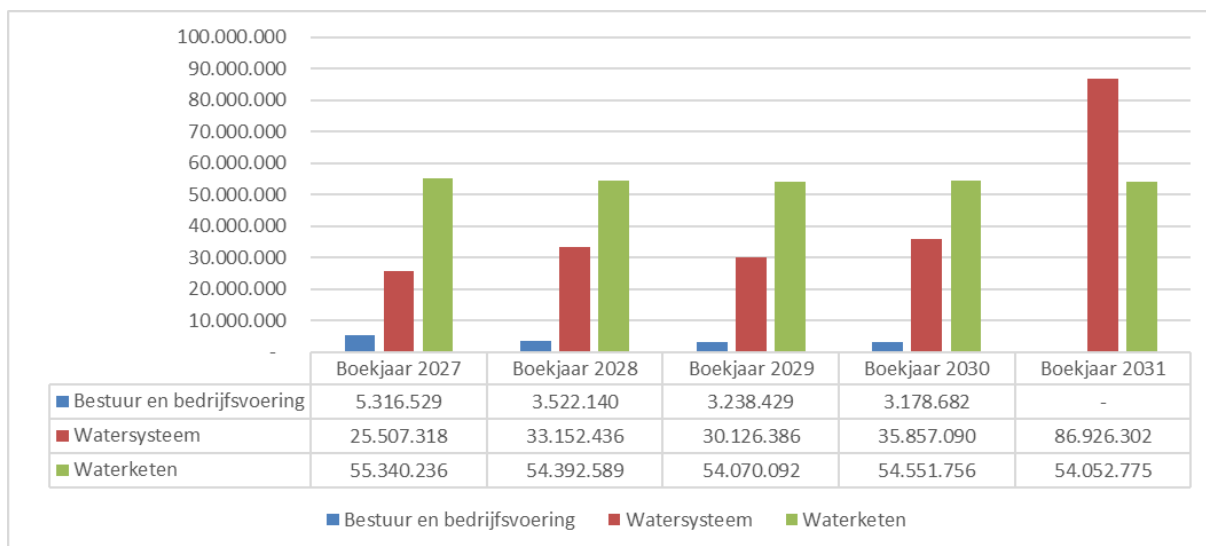
5.6. Investeringsen

Meerjarige ontwikkeling investeringen VJN2027

De meerjarige investeringsomvang is consistent opgesteld met voorgaande jaren en houdt rekening met een onzekerheidsmarge in verband met de mogelijke vertragingen tijdens de projecten. Bij de investeringsopgave is rekening gehouden met de noodzakelijke investeringen vanuit duurzaamheid.

De meerjarige investeringen zijn onderstaande weergegeven. De belangrijkste ontwikkelingen in de investeringsopgave zijn de toename in de Howabo (100 mln.), Schoon- en emissieloos bouwen (11,5 mln.) en het herstelprogramma keringen (15 mln.)

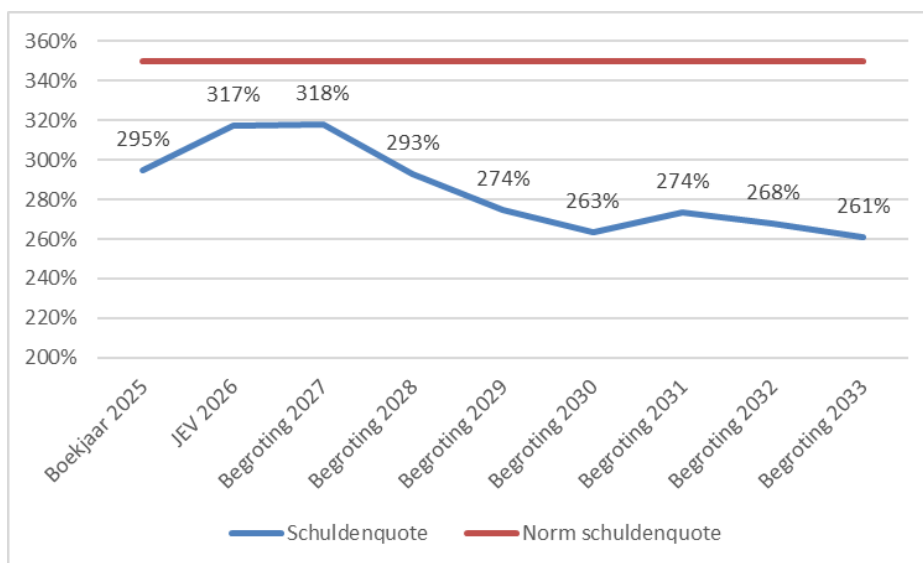

5.7. Financiële kengetallen

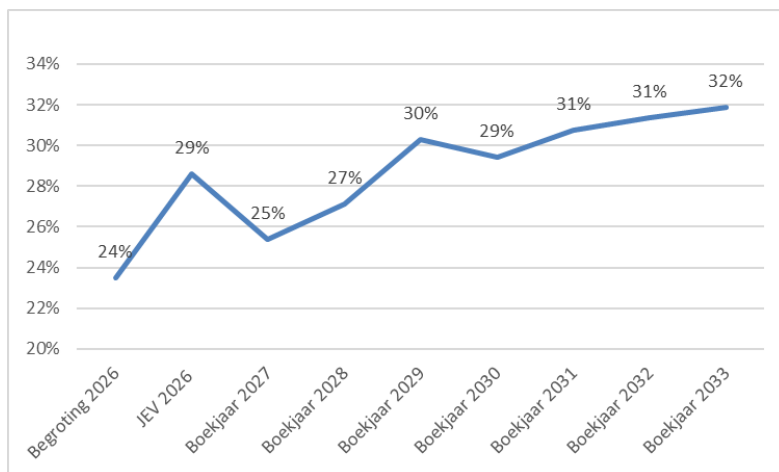
Ontwikkeling Schuldenquote

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de schuldenquote weergegeven in geval van hantering van maximale belastingopbrengsten (inflatie + 8%) gedurende de komende jaren.

Ontwikkeling wendbaarheid (kapitaallasten tov totale lasten)

Door de grote investeringsopgave de komende jaren laat het aandeel van de kapitaallasten de komende jaren een licht stijgende lijn zien.

5.8. Meerjarige balans

De meerjarige balans op basis van het hanteren van het maximale financiële kader voor de belastingopbrengsten ziet er als volgt uit:

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2026 obv JEV1	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030	31-12-2031	31-12-2032	31-12-2033
(Bedragen x € 1.000)									
VASTE ACTIVA									
Immateriële vaste activa	23.947	21.342	23.266	22.649	18.453	17.492	17.642	17.642	17.642
Materiële vaste activa	495.329	546.612	607.079	608.303	599.683	602.851	647.029	653.182	650.182
Financiële vaste activa	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641
Totaal vaste activa	521.917	570.595	632.986	633.593	620.777	622.984	667.312	673.465	670.465
VLOTTENDE ACTIVA									
Kortlopende vorderingen	5.840	17.426	5.840	5.840	5.840	18.300	5.840	5.840	5.840
Liquide middelen	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Overlopende activa	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180
Totaal vlottende activa	20.025	31.611	20.025	20.025	20.025	32.485	20.025	20.025	20.025
Totaal activa	541.942	602.206	653.011	653.618	640.802	655.469	687.337	693.490	690.490
VASTE PASSIVA									
EIGEN VERMOGEN									
Weerstandsvermogen (incl. tariefregulatie)	25.709	21.458	17.094	21.777	30.645	28.154	14.296	21.981	23.915
Overige bestemmingsreserves	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404
Gerealiseerd resultaat	749	-3.615	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206	1.694
Totaal eigen vermogen	33.862	25.247	25.566	39.117	45.494	29.145	22.972	32.591	33.013
VOORZIENINGEN									
Voorzieningen	3.432	3.612	392	392	392	392	392	392	392
Totaal voorzieningen	3.432	3.612	392	392	392	392	392	392	392
VASTE SCHULDEN									
Vaste schulden	445.641	518.341	492.502	507.852	508.352	519.602	519.602	531.352	530.641
Totaal vaste schulden	445.641	518.341	492.502	507.852	508.352	519.602	519.602	531.352	530.641
Totaal vaste passiva	482.935	547.200	518.459	547.360	554.238	549.138	542.965	564.335	564.046
VLOTTENDE PASSIVA									
Netto vlottende schulden < 1 jaar	34.094	34.094	34.233	34.883	34.383	34.133	34.133	34.383	35.094
Overlopende passiva	24.913	20.912	100.318	71.374	52.181	72.197	110.238	94.772	91.350
Totaal vlottende passiva	59.007	55.006	134.551	106.257	86.564	106.330	144.371	129.155	126.444
Totaal passiva	541.942	602.206	653.011	653.618	640.802	655.469	687.337	693.490	690.490

5.9. Risicoparagraaf

In de meerjarenbegroting VJN2027 wordt meerjarig voldaan aan de financiële kaders en is er daardoor tevens ruimte voor extra impulsen in de exploitatie, zoals bijvoorbeeld de aanpassing van beleidskeuzes (onder andere activerings- en waarderingsbeleid voor wat betreft de afbouw van de interne uren en bouwrente).

Bij de gemaakte keuzes in de VJN2027 voor bijstellingen is rekening gehouden met de te verwachten kosten. Er is daarbij ruimte gelaten voor hoe de keuze concreet wordt ingevuld (fte en/of kosten).

Risico-paragraaf

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn keuzes gemaakt vanuit interne inschattingen waarbij mogelijke risico's kunnen optreden. Deze posten worden onderstaand nader toegelicht:

- Urgentie

De watertransitie vraagt om intensieve samenwerking met onze omgeving. In een wereld waarin de opgaven zich opstapelen, kunnen wij alleen samen doelen behalen. Een succesvolle samenwerking vraagt om een gedeeld besef van urgentie, gezamenlijk inzet van capaciteit en middelen. In hoeverre we hier succesvol in zijn, hangt ook af van onze partners. Duidelijk is wel dat dit de komende jaren vraagt om extra aandacht. Een gezamenlijke programmering, in combinatie met de juiste stimuleringsmaatregelen en een duidelijk transitiepad met een eerlijk verhaal over het naderende kantelpunt is nodig. Maar het creëren van urgentie vraagt om tijd en laat zich niet geheel sturen.

- Temporisering activiteiten stimuleringsmaatregelen

Van deze regelingen blijkt uit de praktijk dat het tempo waarin de omgeving hierin mee kan en wil schakelen, afwijkt van de inschatting die intern is gemaakt over wanneer welke kosten vallen. Deze paradox heeft er de afgelopen jaren toe geleid dat er forse afwijkingen in de realisatie ten opzichte van de begroting hebben plaatsgevonden. Daar waar er in rechte afdwingbare afspraken aan de bestedingen ten grondslag lagen, is voorzien in de dekking van de kosten door het vormen van een bestemmingsreserve gekoppeld aan de regeling. In 2026 worden een aantal regelingen aan het AB voorgelegd voor heroverweging. De heroverweging ziet toe op de looptijd en het benodigde budget.

Voor de herwaardering van de gronden is op dit moment bekend dat voorgesteld wordt om het bestaande budget 2026 neerwaarts bij te stellen met 2 mln. Tevens wordt voorgesteld deze bijstelling in de VJN2027 e.v. door te voeren en jaarlijks de voortgang te monitoren en eventueel het benodigde budget in de Beleidsbegroting 2027 te actualiseren. Deze bijstelling is niet verwerkt in de voorjaarsnota 2027 omdat de gekozen strategie toekomstbestendig is en bijdraagt aan het versneld realiseren van de watertransitie.

- Beleidskeuzes: aanpassing activerings- en waarderingsbeleid

In het huidige activerings- en waarderingsbeleid is een keuze gemaakt voor het activeren van bouwrente en interne uren (projecten). Door deze keuze worden kosten naar de toekomst doorgeschoven. Dit heeft effect op de wendbaarheid van de begroting. De totale omvang van deze posten is gemiddeld 9 mln. per jaar. De bijstelling van dit beleid is een keuze bij het opstellen van een nieuw financieel kader en is vooralsnog niet meegenomen in deze VJN2027.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2025 is geadviseerd om de immateriële vaste activa waarvan het bestaan niet éénduidig kan worden vastgesteld, af te waarderen. Ten tijde van het opstellen van de VJN2027 is hierover nog geen formeel besluit genomen. De totale omvang is 10 mln, waarvan in het boekjaar 2025 € 5 mln in een bestemmingsreserve is opgenomen. De keuze hoe om te gaan met het overige deel van 5 miljoen beslist het AB in boekjaar 2026.

- Netto-lasten correctie 4%

In het financiële kader voor de VJN2027 is de netto-lasten correctie van 4% gehandhaafd. Intern wordt momenteel onderzocht hoe met deze correctie richting de Beleidsbegroting 2027 moet worden omgegaan. De totale omvang van deze post is gemiddeld 10 mln. per jaar. In deze VJN 2027 is deze correctie netto-lasten ad 4% consistent ten opzichte van het verleden verwerkt.

- Formatie

Bij de bepaling van de formatie is rekening gehouden met de huidige formatie en de te verwachten wijzigingen vanuit wet- en regelgeving vanuit ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is flexibiliteit in de doorrekeningen opgenomen vanwege de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt. Het risico bestaat dat dit onvoldoende is op het moment dat er meerdere wijzigingen vanuit wet- en regelgeving tegelijkertijd optreden.

- MOK subsidie (MOK=maatwerksubsidie)

De MOK subsidie is een subsidieregeling vanuit de Provincie Noord-Brabant voor de inzet van personeel om de wateropgaves vanuit WBP5 versneld te kunnen uitvoeren. De subsidie bedraagt 50% van de loonkosten². In de financiële doorrekening is rekening gehouden met de continuering van de subsidie vanuit de provincie voor de inzet van fte (MOK € 1,2 mln. per jaar). Op dit moment is nog geen zekerheid ontvangen over het verlengen van deze subsidie na boekjaar 2027.

Kansen

Naast bovenstaande risico's biedt de VJN2027 ook kansen. Door gerichte keuzes te maken in hoe met bovenstaande risico's wordt omgegaan en welke bandbreedte voor het te lopen risico wordt bepaald, is er ruimte voor extra impulsen in specifieke activiteiten, afbouw van beleidsmatige keuzes e/o het bijstellen van het financieel kader (oa maximale belastingstijging, schuldenquote, omvang taakreserves).

² obv tarieven uit de Handleiding overheidstarieven per uur

6. Tariefsontwikkeling en ontwikkeling taakreserves

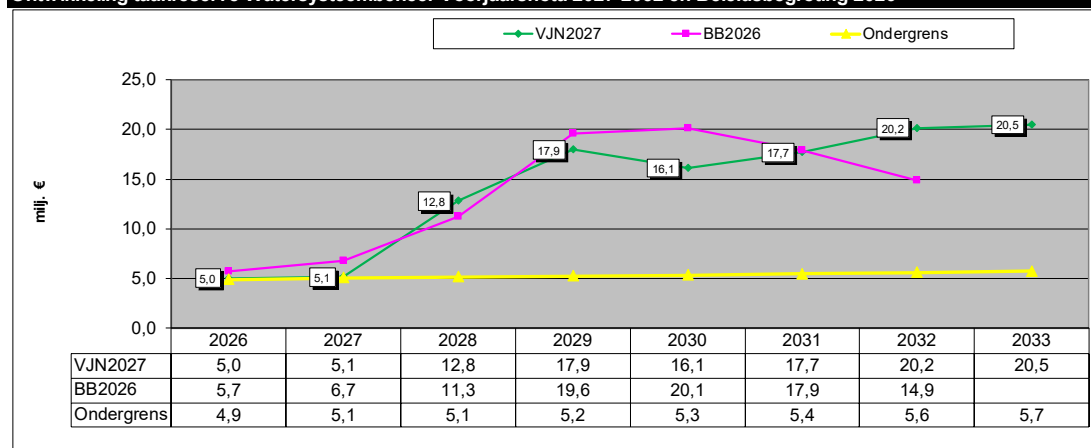
Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Voorjaarsnota 2027-2032

Voorjaarsnota 2027 (2026-2033) Watersysteemheffing		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
ongebouwd	tariefstijging		11,75%	11,75%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
	tarief	€ 76,81	€ 85,84	€ 95,93	€ 97,85	€ 99,81	€ 101,81	€ 103,85	€ 105,93
natuur	tariefstijging		9,50%	9,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
	tarief	€ 4,26	€ 4,66	€ 5,10	€ 5,28	€ 5,46	€ 5,65	€ 5,85	€ 6,05
gebouwd	tariefstijging		2,75%	2,75%	-6,25%	-6,25%	-5,25%	-5,25%	-5,25%
	tarief (in % van economische waarde)	0,02028%	0,02084%	0,02141%	0,02007%	0,01882%	0,01783%	0,01689%	0,01601%
ingezetenen	tariefstijging		9,75%	9,75%	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
	tarief (na afronding)	€ 66,60	€ 73,10	€ 80,20	€ 81,60	€ 83,10	€ 84,50	€ 86,00	€ 87,50

Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Beleidsbegroting 2026

Beleidsbegroting 2026 (2026-2032) Watersysteemheffing		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging	8,25%	11,75%	11,75%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
	tarief	€ 76,81	€ 85,84	€ 95,93	€ 99,05	€ 102,27	€ 105,59	€ 109,02
natuur	tariefstijging	7,00%	10,00%	10,00%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
	tarief	€ 4,26	€ 4,69	€ 5,16	€ 5,39	€ 5,63	€ 5,88	€ 6,14
gebouwd	tariefstijging	8,75%	3,00%	3,00%	-5,00%	-5,00%	-5,25%	-5,25%
	tarief (in % van economische waarde)	0,02028%	0,02089%	0,02151%	0,02044%	0,01942%	0,01840%	0,01743%
ingezetenen	tariefstijging	17,00%	10,50%	10,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
	tarief (na afronding)	€ 66,60	€ 73,60	€ 81,30	€ 83,40	€ 85,40	€ 87,60	€ 89,80

Ontwikkeling taakreserve Watersysteembeheer Voorjaarsnota 2027-2032 en Beleidsbegroting 2026

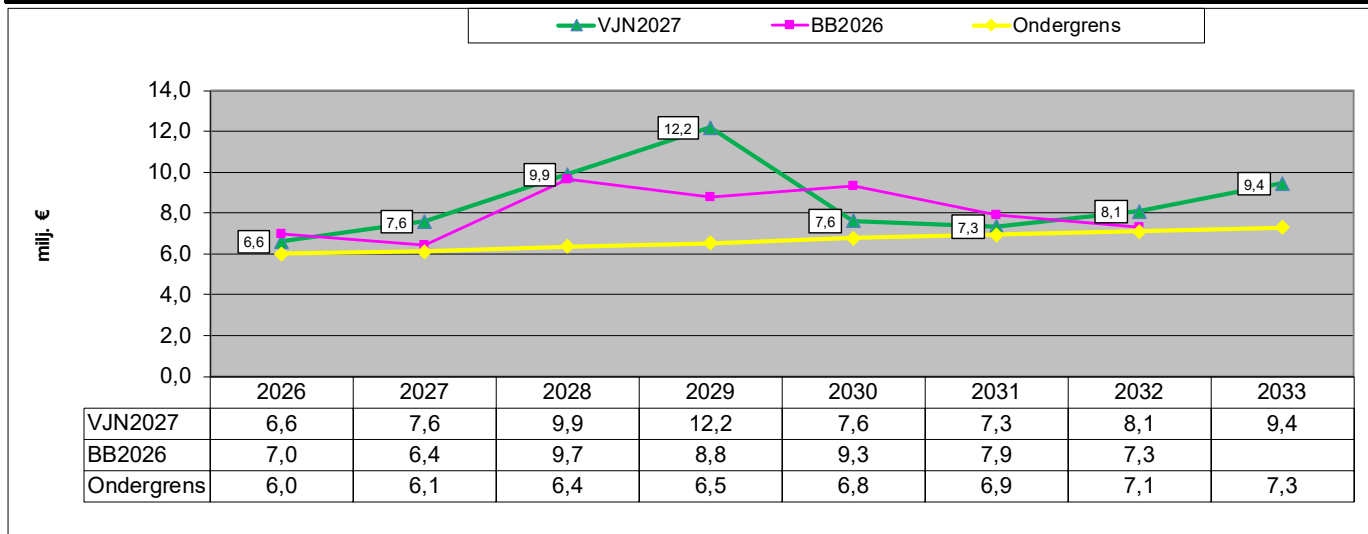
Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Voorjaarsnota 2027-2032

Voorjaarsnota 2027 (2026-2033) Zuiveringsheffing								
per ultimo:	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
tariefstijging		8,00%	5,50%	5,50%	5,50%	2,25%	2,25%	2,25%
tarief	€ 78,48	€ 84,72	€ 89,40	€ 94,32	€ 99,48	€ 101,76	€ 104,04	€ 106,44

Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Beleidsbegroting 2026

Beleidsbegroting 2026 (2026-2032) Zuiveringsheffing							
per ultimo:	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		8,75%	3,75%	3,75%	3,75%	3,75%	3,75%
tarief	€ 78,48	€ 85,32	€ 88,56	€ 91,80	€ 95,28	€ 98,88	€ 102,60

Ontwikkeling taakreserve Zuiveringsbeheer Voorjaarsnota 2027-2032 en Beleidsbegroting 2026

7. Bijlage Koers Transformatief

Transformatieve activiteiten Beleidsbegroting 2026 per programma

Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten

- I. Watersysteemherstel
 - Omvorming beheer koppen
 - Actieve aanpak flanken met pilots
 - Versterken gebiedsgerichte aanpak
 - Actieve grondstrategie
 - Verkennen van een transitiefonds
 - Vaststelling nieuw beregeningsbeleid
- II. Samen met de omgeving
 - Uitlijnen Deltaprogramma's
 - Risicobeheersing nadeelcompensatie
 - Anders omgaan met maaisel
- III. Investeren in de stad
 - Impuls stedelijke ontwikkelopgaven (stedelijk/Novex)

Beleidsprogramma 2 Schoon Water

- IV. Systeemverandering Waterketen
 - Doorvertaling Visie op Schoon Water met nieuwe 'leidende principes'
 - Transitie-aanpak Zandleij
 - Effluenthergebruik
- V. Aanpak Lozingen – waterkwaliteit
 - Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen
 - Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen

Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering

- VI. Digitale transformatie en informatievoorziening
- VII. Organisatieverandering & personeel
 - Leren en ontwikkelen
 - Organisatieontwikkeling
- VIII. Bestuurlijke vernieuwing
- IX. Strategische communicatie en beleidsbeïnvloeding

8. Bijlage Majeure projecten

Bij de Beleidsbegroting 2027 worden door het AB de majeure projecten vastgesteld. Vooruitlopend daarop is door het DB aan het AB toegezegd dat zij een eerste inventarisatie hiervan ontvangen bij de VJN 2027-2032.

De selectiecriteria of een project als majeur wordt aangemerkt, zijn onderstaand weergegeven. Hierbij geldt dat aan minimaal 2 van de criteria moet zijn voldaan om als majeur te worden aangemerkt.

- Risico's
- Impact op omgeving
- Samenwerking/afspraken met derden
- Financiële omvang (groter dan € 10 mln.)
- Effect op doelrealisatie
- Innovatief karakter

Voorstel Majeure projecten 2027

Majeure projecten vanuit burap 2026-1

Programma		Raming VJN 2027-2032
WK	P084001 WBP5, schoon water nwe stoffen Eindh	50.000.000-100.000.000
WK	P069304 Mechanische zuivering Tilburg	50.000.000-100.000.000
WK	P084702 Uitvoer renov en uitbreid SVI Mierlo	50.000.000-100.000.000
WK	P080101 Plfase EBP rwzi Eindh (zandfilter)	50.000.000-100.000.000
WS	P068714 Hoogwaterbescherming Vught	25.000.000-50.000.000
WK	P084002 WBP5, schoon water nwe stoffen Tilb	25.000.000-50.000.000
WK	P063201 EBP rwzi Tilburg (zandfilter)	25.000.000-50.000.000
WK	P070401 LTAP mech/electr revisie Hapert	25.000.000-50.000.000
WK	P082002 LTAP algehele rev.RWZI St.Oedenrode	25.000.000-50.000.000
WK	P072603 Influentgem. en roostergoed RWZI Ehv	25.000.000-50.000.000
WS	P089402 GGA Grenscorridor	1.000.000-25.000.000
WK	P072701 Renovatie RWZI Haaren	1.000.000-25.000.000
WK	P087401 Ren+verv afvalwat.transp.systeem alg	1.000.000-25.000.000
WK	P081701 LTAP algeh.rev.RWZI Biest Houtakker	1.000.000-25.000.000
WK	P082201 LTAP algehele rev.RWZI Soerendonk	1.000.000-25.000.000
WK	P069308 Vervolginvesteringen LTAP	1.000.000-25.000.000
WS	P092601 GGA Strabrechtse Heide	1.000.000-25.000.000
WS	P068704 Restant herstelprogram keringen WBP6	1.000.000-25.000.000
WK	P083701 Huisvesting RWZI Tilburg	1.000.000-25.000.000
WK	P064502 Waterharmonica	1.000.000-25.000.000
BB	P082301 Maatregelen voor Energie en Klimaat	1.000.000-25.000.000
WS	P089403 GGA Grenscorridor Spoor 2	1.000.000-25.000.000
WS	P089301 Gebiedsproces Bovenlopen Beerze	1.000.000-25.000.000
WK	P082802 Onderhoud transportleid 15 – Mierlo	1.000.000-25.000.000
WS	P093101 Geaut krooshekreinigers en afsluiter	1.000.000-25.000.000
WK	P090101 Nooduitlaat RWZI Eindhoven	1.000.000-25.000.000

WK	P080204 Budg pl inpas nutriënten/NS Tilburg	1.000.000-25.000.000
WK	P088401 Herstel koker 38TS51-RG Aalst	1.000.000-25.000.000
WS	P090201 DO1-st2 verv.stuw St.Michielsgestel	1.000.000-25.000.000
WS	P090301 DO1-st3 vervangen Vugherstuw	1.000.000-25.000.000
WS	P086701 Gebiedsontw/inricht. Sterkselsche Aa	1.000.000-25.000.000
WS	P082701 DO207-st1, verv stuw Afwatering Boxt	1.000.000-25.000.000
WK	P077203 Groot onderhoud VBT 2	1.000.000-25.000.000
WK	P077402 LTAP gebouwrenovatie Hapert	1.000.000-25.000.000
WS	P093501 Drinkwaterlandschap Groote Heide	1.000.000-25.000.000
WK	P077104 Budg pl inpas nutriënten/NS Eindhv	1.000.000-25.000.000
WS	P065202 Baggeren Schoonberg	1.000.000-25.000.000
WK	P069321 LTAP voorbezinktanks	1.000.000-25.000.000
WS	P065206 Baggeren klotputten	1.000.000-25.000.000
WK	P082901 Onderhoud transportleid 30 – Eersel	1.000.000-25.000.000
WS	P084101 WBP5, progr vold water (blauwe opg)	1.000.000-25.000.000
WS	P086901 NNP Helvoirts Broek Noord en Zuid	1.000.000-25.000.000
WK	P078502 Onderhoud PL 84 Haaren	1.000.000-25.000.000
WK	P087501 Bedrijfsgebouw Boxtel RWZI	1.000.000-25.000.000
WS	P093701 Herinrichten stadswateren Eindhoven	1.000.000-25.000.000
WK	P077202 Groot onderhoud VBT 1	1.000.000-25.000.000
WK	P063501 Piekemissies overige clusters	1.000.000-25.000.000
WS	P016920 Essche Stroom Bruggelaar fase 2	1.000.000-25.000.000
WK	P084701 Renovatie en uitbreiding SVI Mierlo	1.000.000-25.000.000
WK	P089501 Levensd. verlengende maatre.PL Aalst	1.000.000-25.000.000
WK	P072001 Renovatie RG Goirle	1.000.000-25.000.000
WK	P086201 Leiding 82 Maarheeze	1.000.000-25.000.000
WS	P068712 RK Klotputten	1.000.000-25.000.000
WK	P088601 Renovatie RG Udenhout	1.000.000-25.000.000
WK	P077001 Aanpak nieuwe stoffen	1.000.000-25.000.000
WK	P077006 Pilot Eindhoven NenP Nieuwe stoffen	1.000.000-25.000.000
WS	P089401 Programmabureau Grenscorridor	1.000.000-25.000.000

WK	P063307 Dommelbeluchting station 2-3	1.000.000-25.000.000
WK	P069601 Vervangen vijzel De Meern	1.000.000-25.000.000
WS	P087001 Groot + Klein Witsem & NNP het Goor	1.000.000-25.000.000
WS	P092501 Pilot flanken	1.000.000-25.000.000
WK	P092801 Voorond onderh Riool Zuid L42+43+45	1.000.000-25.000.000
WK	P092901 Voorond onderh Leidingen 8,9,10en15	1.000.000-25.000.000
WS	P086604 Raamsloop Hulsel	1.000.000-25.000.000
WK	P092301 Nooduitlaat Tilburg	1.000.000-25.000.000
WS	P087601 Implementatie Hoofdpost PA Watersyst	1.000.000-25.000.000
WK	P072801 LTAP RG Sint-Michielsgestel	1.000.000-25.000.000
WK	P073401 LTAP rioolgemaal Eersel	1.000.000-25.000.000
BB	P082601 Huisvesting 3.0	1.000.000-25.000.000
WK	P087201 Wijziging bandindikker St.Oedenrode	1.000.000-25.000.000
WK	P071101 LTAP renovatie Moerenburg	1.000.000-25.000.000
WK	P073301 LTAP rioolgemaal Vught	1.000.000-25.000.000
WK	P058403 Projecten Circulaire waterketen	1.000.000-25.000.000
WS	P068711 Herstel Dommeldijken SMG-BBN	1.000.000-25.000.000
WS	P084601 Vervanging gemalen Halder	1.000.000-25.000.000
WS	P019905 Beekherstel Groote Beerze 2B	1.000.000-25.000.000
WK	P093201 Vervangen SCADA Waterketen	1.000.000-25.000.000
WK	P075901 Renovatie RG Ladonk	1.000.000-25.000.000
WS	P089101 Beeksche waterloop	1.000.000-25.000.000
WK	P091101 Verbeterinvesteringen CAMBI installa	1.000.000-25.000.000
BB	P082304 Accupakket	1.000.000-25.000.000
WS	P075406 Keersop Midden fase 2	1.000.000-25.000.000
BB	P088001 Energieneutralite rwzi Boxtel 470Wp	1.000.000-25.000.000
WK	P069307 Levensduur verlengend MZ	1.000.000-25.000.000
WS	P093401 Investerings beheer watersyst. 2031	1.000.000-25.000.000
WS	P091401 DL5-gm1, vervangen Sportparkdreef	1.000.000-25.000.000
WS	P091601 DL15-gm1, vervangen Vosseberg	1.000.000-25.000.000
WK	P085501 Nieuwe stoffen Hapert	1.000.000-25.000.000

WS	P085601 Reservering EVZ	1.000.000-25.000.000
WS	P091501 DO20-gm1, vervangen Keske	1.000.000-25.000.000
WS	P091701 RS383-gm1, vervangen Pijendijk	1.000.000-25.000.000
WS	P091801 ZL22-gm1, vervangen Leemkuilen	1.000.000-25.000.000
WK	P076301 Renovatie RG Casteren+deel PL	1.000.000-25.000.000
WS	P086603 Kl. Beerze traject Heuvel-Den Aard	0-1.000.000
BB	P080501 Sleutelplan	0-1.000.000
WS	P034007 Inrichting beekdal Run Heers-Dommel	0-1.000.000
WS	P086801 NNP Gijzenrooische Zegge	0-1.000.000
WS	P018803 Scheeken	0-1.000.000
WS	P087002 NVO Gegraven Strijper Aa	0-1.000.000
WK	P079604 RWZI Bostel Fase 10	0-1.000.000
WK	P065601 Programmaruimte	0-1.000.000
WK	P073201 LTAP rioolgemaal Riethoven	0-1.000.000
BB	P090901 Aanpassing en herstel dakterras	0-1.000.000
WK	P077401 LTAP gebouwrenovatie Eindhoven	0-1.000.000
WK	P063308 Dommelbelucht. station1-Effluentgoot	0-1.000.000
WK	P070601 LTAP revisie buffer Best	0-1.000.000
BB	P090801 Herinrich. terrein hoofdk. E-parker	0-1.000.000
WS	P089330 Herinfiltratie Pielis (uitv.)	0-1.000.000
WS	P093301 Investerings beheer watersyst. 2030	0-1.000.000
WS	P093901 ZL1, duurzaam taludherstel	0-1.000.000
WK	P083201 Aanpassingen RS Eindhoven	0-1.000.000
WK	P073101 LTAP rioolgemaal Knegsel	0-1.000.000
WK	P074701 LTAP RG Soerendonk	0-1.000.000
WK	P083001 Aanpassingen RG Biezenmortel	0-1.000.000
WK	P083101 Aanpassingen RG Liempde	0-1.000.000
WK	P076501 LTAP RG Hoogeloon	0-1.000.000
WS	P075605 Automatiseren stuwen 4e tranche	0-1.000.000
WK	P094001 Renovatie erfgoed Moerenburg	0-1.000.000
WK	P069701 Renovatie RG Duizel	0-1.000.000

WK	P087101 Arbo- en veiligheidsvoorz rioolgemal	0-1.000.000
WS	P065205 De Vleut; comp O + W + N	0-1.000.000
WK	P076601 LTAP RG Netersel	0-1.000.000
WK	P077009 Interreg Tilburg O3/GAK/NP	0-1.000.000
WS	P089450 Deelgebied J: Luijksgestel	0-1.000.000
WS	P089405 Deelgebied A: Waalre-Veldhoven	0-1.000.000
WS	P089440 Deelgebied H: De Plateaux-Hageven	0-1.000.000
WS	P089425 Deelgebied E: Borkel en Schaft	0-1.000.000
WK	P077007 Pilot Tilburg NenP Nieuwe stoffen	0-1.000.000
WK	P074501 LTAP RG Son	0-1.000.000
WK	P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44 tm Tp32	0-1.000.000
WK	P076401 LTAP RG Hooge Mierde	0-1.000.000
WS	P089303 Gebiedsproces De Pielis	0-1.000.000
WK	P076101 LTAP RG Vessem	0-1.000.000
WS	P093601 Realisatie bootinlaatplaatsen	0-1.000.000
WK	P075801 LTAP RG Mierlo DVV	0-1.000.000
WS	P065204 De Vleut; comp. ZW + ZO	0-1.000.000
WS	P090701 Investerings beheer watersyst. 2028	0-1.000.000
WS	P091901 Investerings beheer watersyst. 2029	0-1.000.000
WK	P039804 Impact based RTC	0-1.000.000
WK	P082401 LTAP Effluentdeb.meter RWZI Tilburg	0-1.000.000
WS	P090401 DL1-19712 verv.geaut.kroosrekrein.Eh	0-1.000.000
WS	P088801 Voorbereiding Nieuwe Leij	0-1.000.000
WK	P069801 Vervangen RG Budel Dorpplein	0-1.000.000
WS	P089803 GE1 Eindh. verlagen bestaande kade	0-1.000.000
WK	P093001 Zeefbocht Anammox deelstr. rwzi Tilb	0-1.000.000
WS	P089305 Gebiedsproces A67 Noord	0-1.000.000
WS	P091201 Vispassages Oisterwijk e.o	0-1.000.000
WK	P076001 LTAP RG Lage Mierde	0-1.000.000
BB	P087901 Energieneutraliteit, rwzi Hapert PVT	0-1.000.000
BB	P082302 Overname besta zonneveld RWZI Haaren	0-1.000.000

WS	P093801 Verv. damwanden Klompven Oisterwijk	0-1.000.000
WK	P069901 Vervangen RG Spoordonk	0-1.000.000
WK	P081801 LTAP transportstelsel Boxtel	0-1.000.000
WK	P094101 Inbraakbeveiliging kritieke gemalen	0-1.000.000
WK	P059906 Doorontwikkeling Kallisto Lange Term	0-1.000.000
WK	P074601 LTAP RG Mierlo-Dorp	0-1.000.000
WS	P081207 Watercons. Maatregel. 2e tranche	0-1.000.000
WS	P085610 EVZ Hoevensche Loopje	0-1.000.000
WS	P034004 NNP Beekloopdal	0-1.000.000
WK	P082902 Onderhoud inprikpunt 28.TP143 Eersel	0-1.000.000
WS	P092101 ZL1 kasteel Zwijnsbergen betuining	0-1.000.000
WK	P072901 Renovatie RG Nijnsel	0-1.000.000
WK	P091301 RG Halder renovatie	0-1.000.000
WS	P090601 Investerings beheer watersyst. 2027	0-1.000.000
WS	P087305 Programmamanagement-HOWABO	0-1.000.000
WK	P077102 Systeemkeuze/VO Eindhoven	0-1.000.000
WK	P077008 Monitoring nieuwe stoffen	0-1.000.000
WS	P085604 EVZ Weegraaf	0-1.000.000
WK	P089601 Ophogen RG Eeneind te Nuenen	0-1.000.000
BB	P091001 Duurzaam. technische installatie HKT	0-1.000.000
WS	P086401 Beekherstel Poppelsche Leij (N2000)	0-1.000.000
WK	P064501 Tennet, begeleiding	0-1.000.000
WS	P086001 Verv. pomp gemaal Hambrug	0-1.000.000
WS	P086301 Collect. aanlegsteiger StMichielsges	0-1.000.000
WS	P085611 EVZ KRW De Run 600m	0-1.000.000
WS	P082703 ES1-st1, Nemelear	0-1.000.000
WS	P089802 Automatiseren bestaande stuw GE1-st6	0-1.000.000
WS	P089801 Automatiseren bestaande stuw GE1-st5	0-1.000.000
WK	P058414 Transitiefase PHA2USE	0-1.000.000
WS	P089304 Gebiedsproces Bosw. De Kempen	0-1.000.000
WS	P089302 Gebiedsproces Cartierheide + Witrijt	0-1.000.000

WS	P085605 EVZ Ruijsbossche Waterloop	0-1.000.000
WS	P034804 Inrichtingsplan De Hogt	0-1.000.000
WS	P068705 HOVK Bossche Broek Zuid	0-1.000.000
WS	P086002 Verv. pomp gemaal Boskantseweg	0-1.000.000
WS	P081209 Watercons. Maatr. 1e traject vervolg	0-1.000.000
WS	P085607 EVZ Beeksche Waterloop Zuid	0-1.000.000
WS	P089701 Waterberging Gijelaar en NVO BS5	0-1.000.000
WS	P090001 Klimaatbuffer Vaderland	0-1.000.000
WS	P081208 Watercons. Maatregel. 3e tranche	0-1.000.000
WS	P089340 Waterconserv. Bosw. De Kempen (uitv)	0-1.000.000
WS	P087301 Optim. Bossche Broek – HOWABO	0-1.000.000
WS	P075405 Nazorg P075401 Keersopperbeemden	0-1.000.000
WS	P088501 Automatiseren stuw (Interreg proj.)	0-1.000.000
WS	P089332 Waterconser. Goorloop Pielis (uitv.)	0-1.000.000
WS	P085609 EVZ Run zijtak 3	0-1.000.000
WS	P084801 Inrichten Bossche Broek Zuid	0-1.000.000
WS	P089331 Pilot waterconserv. Pielis (uitv.)	0-1.000.000
WS	P090501 Investerings beheer watersyst. 2026	0-1.000.000
WK	P073001 LTAP RG Helvoirt	0-1.000.000
WS	P068715 Herstel keringen Moergestels Broek	0-1.000.000
WS	P089320 Waterconserv. Witrijt BS (uitv.)	0-1.000.000
WS	P081210 Klimaatrobuust niet subsidiabel	0-1.000.000
WS	P016914 De Ruiting Landgoed Vughts	0-1.000.000
WK	P069322 LTAP Bedrijfswater	0-1.000.000
WS	P085901 Automatis kroosrekiniger 1e deel	0-1.000.000
WS	P087303 Peilopzet watersysteem – HOWABO	0-1.000.000
WS	P067602 Nazorg P067601 Beekherstel Reusel Ba	0-1.000.000
WS	P088301 Aanpas. biozone RWZI Biest Houtakker	0-1.000.000
WS	P087302 Waterberg. Dung. Polder – HOWABO	0-1.000.000
WS	P019110 Nazorg P019109 Sifon Kleine Beerze	0-1.000.000
WS	P089901 BS21-gm1, Heibloemdijk, Oirschot	0-1.000.000

WS	P088201 ZL32, ombouw hoogwatersch naar stuw	0-1.000.000
WS	P092401 De Brand-Oost/Hengstven	0-1.000.000